

ISSN: 2147 - 1037

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Review of Doctoral Research on Language Acquisition between 2000 and 2024 in Türkiye

Zeynep Başer¹

ARTICLE INFO

DOI: 10.29299/kefad.1512424

Received: 08.07.2024

Revised: 20.12.2024

Accepted: 07.02.2025

Keywords:

Language Acquisition,
First Language Acquisition,
Second Language Acquisition,
Language Teaching and
Learning

ABSTRACT

Language acquisition has been an appealing topic for many researchers. The general consensus is that acquisition differs from learning in that it involves acquiring knowledge and skills unconsciously. Several theories have been proposed to explain first and second language acquisition. On the other hand, there have been crucial issues and controversies that have emerged due to distinct scientific traditions employed, and thus there is still a huge pile of questions awaiting answers. The main goal of this study is to provide a comprehensive picture of doctoral research on language acquisition between 2000 and 2024 in Türkiye. The data have been obtained from the collection of dissertations published online by the National Thesis Centre of the Council of Higher Education (CoHE) in Türkiye. The results offer a deeper understanding of general focus on the language acquisition research among doctoral candidates in Türkiye and how the direction of interest has changed over time. The study also provides valuable references and insights for future research and pedagogy.

Türkiye'de 2000 ve 2024 Yılları Arasında Dil Edinimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi

MAKALE BİLGİLERİ

DOI: 10.29299/kefad.1512424

Yükleme: 08.07.2024

Düzeltilme: 20.12.2024

Kabul: 07.02.2025

Anahtar Kelimeler:

Dil Edinimi,
Ana Dil Edinimi,
İkinci Dil Edinimi,
Dil Öğretimi ve Öğrenimi

ÖZ

Dil edinimi pek çok araştırmacı için ilgi çekici bir konu olmuştur. Genel kanı, dil edinimin dil öğreniminden farklı olduğu ve gerekli bilgi ve becerilerin örtük bir şekilde bilinçli bir çaba gerektirmeksizin gerçekleşmesi yönündedir. Ana dili ve ikinci dil edinimini açıklamak için çeşitli teoriler öne sürülmüştür. Öte yandan, kullanılan farklı bilimsel yöntemler ve yaklaşımlar nedeniyle ortaya çıkan önemli sorular ve tartışmalar bulunmaktadır. Bu sebeple dil edinimi süreciyle ilgili hâlâ cevap bekleyen çok soru vardır. Bu çalışma, 2000-2024 yılları arasında Türkiye'de dil edinimi üzerine yapılan doktora araştırmalarının genel bir resmini sunmayı amaçlamaktadır. Veriler, Türkiye Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi tarafından çevrim içi ve açık erişimli olarak yayımlanan tez koleksiyonlarından elde edilmiştir. Sonuçlar, doktora tezi çalışmalarında genel olarak odaklanılan dil edinimi konularının neler olduğunu ve araştırmalarda kullanılan yöntem ve yaklaşımların zaman içerisinde nasıl değiştiğinin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Çalışma ayrıca gelecekteki araştırmalar ve pedagojik uygulamalar için faydalı bakış açıları ve referanslar sunmaktadır.

1. Giriş

Dil edinimi uzun yıllardır ilgi çekici bir araştırma konusu olmuştur. İnsanların ana dillerini nasıl edindiklerini ve bu sürecin ikinci dil ediniminde nasıl farklılaştığını açıklayan birkaç hipotez öne sürülmüştür (Hummel, 2021). Çocuklar, yaşamın ilk yıllarında ve çeşitli koşullar altında dillerini oluşturan dil birimlerinin karmaşık desenlerini öğrenirler. Dahası eş zamanlı veya farklı zamanlarda çocuk ve yetişkinler diğer dillerde de farklı seviyelerde yetkinlik kazanırlar. Birçok araştırmacı, zihnin bunu nasıl başardığıyla ilgilenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'deki ilgili araştırmalara geniş bir bakış sağlamak amacıyla, 2000-2024 yılları arasında dil edinimi üzerine yapılan doktora araştırmalarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Dil edinimi üzerine araştırma, ilgi çekici bir disiplinler arası bakış açısı gerektirir. Bu alanda birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen, kullanılan farklı bilimsel gelenekler nedeniyle önemli sorunlar ve tartışmalar ortaya çıkmıştır. Yaşamın ilk birkaç yılında, çocuklar dildeki karmaşık kalıpları öğrenir ve çeşitli bağlamlarda fikir ve duygularının yetkin iletişimcilerine dönüştürürler. (Tomasello, 2000a). Çocuklar birkaç tür yapı üreterek dili kullanmaya başlar ve dilde karmaşık yapıları kademeli olarak kazanırlar. Dilin edinilmesinin altında yatan mekanizmalarla ilgili olarak, tartışma hâlâ çok temel sorular etrafında dönmektedir. Bir dili edinme yeteneğinin ne ölçüde deneyime dayalı öğrenmenin sonucu olduğu ve bunların alan-genel (domain-general) olup olmadıkları, yani diğer bilişsel alanlar için geçerli olup olmadıkları, dolayısıyla dile-özgü olmadıkları ya da alana-özgü (domain-specific), yani doğuştan gelen mekanizmalara dayanan veya dilin alan-genel bir öğrenme süreci üzerine kurulduğunu, ancak son araştırmalarda ortaya konduğu gibi dil yapısının içsel alana-özgü yasalarıyla sınırlı olduğunu öne süren üçüncü bir seçenek üzerinedir. (Friederici, 2012).

1.1. Ana Dil Edinimi

Dil edinme sorununu anlamadaki ana tartışmalardan biri, doğuştan gelen bilgi ve deneyime dayalı öğrenmenin göreceli katkılarından kaynaklanmaktadır (Banaruee vd., 2022). Bazı bilim insanları, dil ediniminin Evrensel Dil Bilgisi'nin (UG) doğuştan gelen ilkelerine dayanarak yönetildiğini savunurken, diğerleri deneyimin ve alan-genel öğrenme mekanizmalarının rolünü vurgular. Üretken dil bilgisini savunanlar tarafından öne sürülen hipotez, yalnızca dil girdisi ile ilgili bir analizin, özellikle edinimi açıklamak için yeterli olmadığı ve süreci yönlendirmek için doğuştan gelen bir mekanizmanın gerekli olduğudur. En güçlü argüman, çocuklara verilen girdinin aslında dil bilimsel temsillerini açıklamak için yeterli bilgi içermediğini söyleyen "girdinin yoksunluğu" argümanı olmuştur (Behrens, 2009; Chomsky, 1971; akt. Perfors vd., 2006). Örneğin, Lidz ve diğerleri (2003), doğuştancı bakış açısı lehine kanıt sağlayan bir çalışma yürütmüş ve öğrencilerin girdinin dağılımsal analizini

kullanmalarının, dillerinin bazı yönlerini elde etmek için öğrencinin gösterimsel varsayımlarına dayanması gerektiğini göstermiştir. Bebeklerin çevrelerinde maruz kaldıkları girdileri belirli bir yapıya odaklanarak analiz ettiler. Daha ayrıntılı olarak, Lidz ve diğerlerinin çalışması, NP'nin hiyerarşik yapısı ve İngilizce "one" kelimesinin anaforik kullanımları ile ilgili 'girdinin yoksunluğu' argümanlarından birine dayanıyordu. One'in anaforik kullanımı için iç içe geçmiş yapı hipotezinin çocukların öğrenmesini etkileyecek kadar oluşmadığını savundular. CHILDES veritabanına dayanan araştırmalarının sonucu, one'in anaforik kullanımlarının söz dizimsel olarak bilgilendirici olmadığını ortaya koydu (Lidz vd., 2003). Anaforik kullanımları olan one'ı içeren 792 cümleden (rakamları, deiktik veya kişisel olmayan zamirleri atladıktan sonra), yalnızca 2'sinin girdide one'in anaforik bilgilendirici kullanımlara sahip olduğunu açıkça belirtildiği bağlamda gerçekleştiğini, diğerlerinin ya one'in dilbilgisi kurallarına uygun olmayan kullanımları olduğunu veya öncülü belirleyici-isim dizisi (ör. top) veya zamir vb. bir ifadeden oluştuğunu buldular. Bu nedenle araştırmacılar, bu söz dizimsel anlayışın yalnızca girdiden kaynaklanamayacağı sonucuna vardılar.

Üretken dil bilimini savunanlar, çocukların UG ile donatılmış olarak doğduğunu öne sürerler. Ancak, yaşamın ilk dönemlerinde dillerinin temel yönlerini nasıl oluşturduklarını açıklamıyorlar. Bu sebeple, diğer araştırmacılar çocukların dillerini edindikleri sürecin ayrıntılarını ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Örneğin Elman'ın (1993) ağı, belirli temel özelliklere sahip bir dil bilgisine dayanarak "küçükten başlamak" ilkesini esas alarak karmaşık sorular üretebilmiştir. Başka bir deyişle, Elman'ın ağı, karmaşık yapının ilgili bileşenlerini içeren daha basit cümlelerin bilgisinden karmaşık cümlelerin üretilebileceğini öne sürmüştür. Dahası, Tomasello (2000b) alternatif bir teori olarak kullanıma dayalı bir dil edinimi teorisi önermiştir. Üretken dil bilimini savunanların söylediklerinin aksine, çocukların yetişkinlerden farklı psikodilbilimsel birimlerle çalıştığını iddia etmektedir. Çocukların erken dil edinimi sürecini anlamada ayrı bir yolun izlenmesi gerektiğini savunmuştur. Dil, kullanıma dayalı teori içinde "sembolik birimlerin yapılandırılmış bir envanteri" olarak tanımlanır. Çocuk dilinin temelini belirlemek için Tomasello hem gözlemsel hem de deneysel veriler toplamıştır. Örnek vermek gerekirse, 15 ila 24 aylık dönemde kendi kızı T'nin günlük verilerinin sonuçlarını sunmuş ve fiillerinin her birini analiz etmiştir. Çocukların erken dilinin, soyut dil yeterliliğine dayanan genel bir örüntüyü takip etmek yerine, çoğunlukla bireysel fiiller ve diğer öngörücü ifadeler üzerine organize edildiği ve yapılandırıldığı sonucuna varmıştır. 2 yaşındaki bir çocuğun söz dizimsel yeterliliğinin açık nominal yuvalara sahip fiile özgü yapılardan oluştuğunu ifade etmiştir (s. 214). Daha önceki bir çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmişti. 1 ila 3 yaş arası çocuklarla yapılan bir çalışmada Lieven ve diğerleri (1997), çocukların fiillerinin ve yüklem terimlerinin çoğunu erken aşamalarda birden fazla yapı

türünde kullanmadıklarını bulmuşlardır. Diğer bazı çalışmalar, çocukların tüm fiillerinde aynı anda ustalaşmadıklarını, ancak bazı fiillerde bazı yapıları, diğerlerinde ise diğer yapılarda ustalaştıklarını ve yetişkinlerden duydukları oldukça sık ve oldukça düzensiz yapılar gibi gördüklerini ortaya koymuştur (örn. Pizutto ve Caselli, 1994; Rubino ve Pire, 1998).

Küçük yaştaki çocuklarla yapılan çalışmalar, çocukların gelişim süreçleri bakımından bilgi sağlar ve soyut söz dizimsel bilgilerini aşamalı olarak edinip edinmediklerini ya da başından beri gerçekten bu bilgiye sahip olup olmadıklarını ortaya çıkarır. Tomasello ve diğerleri (1997), kelimeleri birleştirmeye yeni başlayan çocuklarla bir deney yapmıştır. Çocuklara dört yeni kelime - iki isim ve iki fiil - gösterilmiştir ve bunları kullanma ve morfolojik ekleri (isimler için çoğul eki, fiiller için geçmiş zaman eki) tahmin yürütme imkânı verilmiştir. Çocukların yeni sözcükleri mevcut sözcüklerle harmanlama biçimlerinde göze çarpan bir fark görülmüştür. Yeni öğrendikleri isimleri daha önceden bildikleri kelimelerle Benim wug'umu istiyorum ve Wug onu yaptı örneğinde olduğu gibi verimli bir şekilde birleştirmişlerdir, ancak yeni öğrendikleri fiilleri mevcut diğer kelimelerle karıştırmamışlardır. Biraz daha büyük çocuklarla çalışma yapan Dodson ve Tomasello (1998), çocukların çok azının yeni öğrendikleri fiillerle yeni bir geçişli ifade ürettiklerini ve böyle yeni bir ifade üreten toplam 6 çocuktan üçünün 3 yaşın üzerinde olduğunu bulmuştur. Araştırmacılar, 3 yaşın, küçük çocukların daha soyut ve fiil-genel geçişli bir yapı oluşturmaları için bir kilometre taşı olabileceğini ortaya atmıştır. Tomasello (2000a), "erken yaşlarda bunu yapma konusundaki genel başarısızlıklarının, bu üretkenliği sağlayacak soyut yapılara sahip olmadıklarını gösterdiğini" öne sürmüştür (s.221). Daha sonraki çalışmalar, çocukların yeni ifadeler üretmelerinde istikrarlı bir artış olduğunu ortaya çıkararak Tomasello'nun söylemini desteklemiştir (Berman, 1993). Brooks ve diğerleri (1999) 72 çocukla (3, 4-5 ve 8 yaş olmak üzere üç her yaş grubundan 24 çocuk) bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışmada, tüm çocuklar daha az aşına oldukları fiilleri kullanırken aşırı genelleme eğilimi göstermişlerdir. Bu, belirli yapı türlerinde fiil kullanımının zamanla çocuklarda yerleşik hâle geldiği ve bu tür yapı türlerine maruz kalmanın onların bu fiilleri başka bağlamlarda daha az kullanmalarına sebep olduğu yaklaşımıyla tutarlıdır. Çocukların dil ortamındaki birçok girdi düzeni (distributional cues), dil edinimine yardımcı olabilir. St. Clair ve diğerleri (2010), derlem analizleri ve bağlantıcı modelleme (connectionist modelling) yoluyla elde edilen verileri araştırmıştır. Temel düşünce, yüksek sıklıktaki eş dizimliliğin dil bilgisi kategorilerinin türetilmesinin temelini oluşturmasıdır. Çocukların, önceki ve sonraki kelimelerin araya giren kelimenin kategorisi hakkında bilgi sağladığı dil bilgisel kategoride esnek çerçevelerden yararlanmalarını önermişlerdir. Bu bağlamda, araştırmacılar temel olarak bigram ve trigram dağılım bilgisi arasındaki ayrıma odaklanmıştır. Sonuçlar, çocuklara yönelik konuşmada kelimelerin dil bilgisel

kategorisinin öğrenilmesinde bigramların daha etkili olduğunu göstermiştir. Çalışmalar, çocuklarda bireysel farklılıkları ve girdideki farklılıklarla ilişkisini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Huttenlocher ve diğerleri (2002), gelişimin sonraki aşamalarında gözlemlenebilecek girdiyle bir ilişki olasılığını göstermedikleri için çok küçük çocukları içeren daha önceki çalışmaları eleştirmiştir. Bu nedenle 4 yaşındaki çocuklarda çocukların becerileri ile girdi arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Sonuçlar, daha önceki aşamalarda girdiyle ilgili olmayan söz dizimsel beceriler için çocuk dilinin ebeveyn girdisiyle ilişkisinin bulunabileceğini göstermiştir. Ayrıca, girdi etkilerini araştırmak için öğretmen-çocuk ilişkisine bakmışlardır. Öğretmen girdisinin, okul yılı boyunca çocukların beceri düzeyindeki artışla önemli ölçüde ilişkili olduğu gözlenmiştir. Özünde, Huttenlocher ve diğerleri (2002), girdideki karmaşık söz dizimsel yapıların daha büyük oranının, çocukların hem anlama hem de üretimde daha yüksek düzeyde yeterlilik elde etmelerini sağladığını gözlemlemiştir.

Dil edinimi için kritik dönem genellikle ikinci dil edinimi bağlamında incelenmektedir. Başlıca argümanlar genellikle yetişkin beynindeki plastisitenin azalması ve 1959'da Penfield ve Roberts tarafından ortaya atılan ve 1967'de Lenneberg'in biyolojik temelleri ile popüler hâle getirilen "kritik dönem hipotezi" üzerinedir (Tochon, 2009). Görüşler iki kutup etrafında dönmektedir; biri ergenlikten sonra bir dille başarılı olmanın zor olacağını iddia ederken diğeri hiçbir değişiklik olmayacağını savunmuştur. Literatür aslında hipotez için kanıt sağlamıştır. Örnek vermek gerekirse, Friedmann ve Rusou (2015), tecrit hâlinde büyümek, iştme bozukluğu veya beyin gelişiminde sorunlara neden olan tiamin eksikliği gibi çeşitli nedenlerden dolayı ilk dillerini edinmeleri için kritik dönemi kaçıran çocukları araştırarak bu tartışmayı ele almıştır. Söz dizimi ediniminin yaşamın ilk yılında sona eren kritik bir dönemi olduğu ve çocukların bunu kaçırdıklarında ciddi söz dizimsel bozuklukları olduğu sonucuna varmışlardır.

Sonuç olarak on yıllardır ilk dilin edinimi konusunda kayda değer sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen, sürecin anlaşılması aslında henüz tamamlanmamıştır. İlgili alan yazın, dil edinimi teorilerinin geliştirilmesinde çocukların beynindeki yapılar ile çevredeki girdide yer alan yapı arasındaki etkileşimi kabul etmenin önemli, olduğunu göstermektedir.

1.2. İkinci Dil Edinimi

Ana dilin (D1) ve ikinci dilin (D2) edinimi ve zihinde işleme süreci arasındaki farklar doğası gereği hala tartışmaya açıktır ve tam anlamıyla belirlenememiştir. Kırkıcı ve Clahsen'in (2013) belirttiği gibi, D2 işleme ile ilgili olarak, tartışmalar genellikle iki temel görüşe dayanmaktadır. Aynı mekanizmaların hem D1 hem de D2 işlemede kullanıldığı ve yine de bir öğrencinin ana dilinden aktarımının veya daha yavaş ve bilişsel olarak daha zorlu

D2 işlemenin, D1 ve D2 işleme yöntemlerindeki varyasyonları doğruladığı öne sürülmüştür. D2 işlemenin belirli yönlerinin ana dilininkine benzemediğini ve buna karşılık D1 işlemeye benzer olduğu ortaya atılan bir başka iddiadır. Sözcüksel bellek, prosedür sistemine kıyasla D2 işlemede daha önemli bir role sahiptir. Kırkıcı ve Clahsen (2013), D1 ve D2 işlemesi arasındaki benzerlik ve farklılıkları daha fazla incelemek için maskelenmiş hazırlama paradigmasını (masked priming paradigm) kullanarak bir çalışma yürütmüş ve D1 ve D2 (Türkçe) çekimli ve türetilmiş kelime yapılarının nasıl işlendiğini analiz etmişlerdir. Çalışmaya anadili İngilizce olan kişiler ve ileri düzey Türkçe (D2) bilenler katılmıştır. Bulgular, Türkçe konuşanların (D1) çekimli ve türetilmiş yapılar için aynı hazırlama (priming) etkilerine sahip olduğunu, ancak D2 konuşucularının farklı etkilere sahip olduğunu göstermiştir. Türetilmiş kelimeler hem D1 hem de D2'de önemli hazırlama (priming) etkilerine sahipken, çekimli kelimeler anadilde hazırlama etkileri göstermiştir, ancak ikinci dilde göstermemiştir. Bu nedenle Kırkıcı ve Clahsen, D1 ve D2 işlemenin benzer olduğu ve anadil aktarımından etkilendiği için ikinci dil işlemenin daha fazla zaman gerektirdiği düşüncesini reddetmiştir. Bu araştırmaya dayanarak, ikinci dil işlemenin morfolojik ayrışmayı içermemesine rağmen, ileri düzey ikinci dil öğrenenler tarafından morfolojik olarak zorlayıcı terimlerin sözcüksel temsillerinin anadil konuşucularıyla aynı olduğunu öne sürmüşlerdir. Sonuç olarak ikinci dil işlemenin zorluklarını açıklamak için daha detaylı gerekçelere ihtiyaç vardır. İkinci bir dilin edinilmesinde, çeşitli değişkenlerin etkileri gözlemlenecektir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: D1-D2 farklılıkları, dil edinim yaşı, bireysel farklılıklar, öğrenme bağlamının rolü (dil banyosu ve öğretim), D2 dil yeterliliği ve maruz kalma miktarı (DeKeyser, 2005). İkinci dil edinimi için, D1 ve D2'nin dil bileşenleri arasında etkileşimler olabilir. Dilsel farklılıklar veya benzerlikler hem olumlu hem de olumsuz diller arası aktarım etkilerinin temeli olduğundan, D1 bilgisi önemli bir etki kaynağı olarak kabul edilmiştir (Caffara vd., 2015). Hipoteze göre, D1 ve D2 arasındaki ortak söz dizimsel normlar, D2 öğrencileri için diller arası aktarımı (pozitif aktarım) kolaylaştırabilir. Aksi takdirde, diller arası etkiler gözlenmeyebilir veya dilbilgisel olarak doğru olmayan cevaplara sebep olabilir (negatif aktarım; Tokowicz ve MacWhinney, 2005).

İkinci dil öğreniminin başlangıç yaşının D2'nin kazanım düzeyini belirlediğine inanılmaktadır (Bylund vd., 2021). Bu konudaki en ünlü kuramlardan biri, dile erken maruz kalmanın etkili dil edinimi için (ya da anadil benzer, kazanım) hayati önem taşıdığı kritik dönem hipotezidir. Daha önce anadil ediniminde bildirilen kritik döneme dair bazı kanıtlar vardır. Bununla birlikte, kritik dönem hipotezinin D2 edinimine genelleştirilip genelleştirilemeyeceği hala tartışma konusu olarak görünmektedir. Dil için kritik döneme ilişkin birçok çalışmada ve kuramda, ilk dil gibi başka bir dil edinene kadarki zaman araştırılmıştır (Friedmann ve Rusou, 2015).

Ayrıca, daha düşük kazanımın daha sonra D2'ye maruz kalmayla bağlantılı olduğu ilgili araştırmalarla gösterilmiştir. Büyük ölçüde D2 yeterliliğine bağlı olan sözcüksel-anlamsal işlemenin aksine, Wartenburger ve diğerleri (2003), hayatın ilerleyen dönemlerinde D2 öğrenildiğinde dilbilgisel işlemenin bozulduğunu gözlemlemiştir. Bununla birlikte, ERP ve fMRI çalışmalarına ilişkin eleştirel incelemesine dayanarak Kotz (2009), kritik dönemin daha önce iddia edildiği kadar önemli olmayabileceğini ve beyin aktivite örüntülerinin çoğunlukla D2 yeterliliği ile şekillendiğini öne sürmüştür. Benzer bir şekilde, Rossi ve diğerleri (2006), D2 işlemenin hem D2 yeterlilik seviyesinden hem de edinme yaşından etkilenebileceğini öne sürmüştür.

D2 girdisinin niceliği ve niteliği (natüralist ve ders verilen bağlamlarda), birinin ikinci bir dili ne kadar çabuk öğrendiğini etkileyebilir. Öğretim söz konusu olduğunda, ikinci dile maruz kalma sınıf ortamıyla sınırlıdır; öğrenciler dile planlı, ara sıra maruz kalırlar ve çok fazla girdi verilmez. Tersine, dil banyosu durumunda, D2'ye maruz kalma, bir dizi kaynaktan ve sosyal bağlamdan büyük miktarda girdi gerektirir (Muñoz, 2010). İkinci dil öğrenenlerin gerçekçi maruz kalma yoluyla anadil konuşucusuna benzer bir hale gelebileceği varsayılmaktadır (Caffara vd., 2015). Ek olarak, maruz kalmanın D2 beyninin organize biçimi üzerinde büyük bir etkisi vardır. Örneğin, Perani ve diğerleri (2003), iki dillilerin beyin aktivitesi örüntülerinin D2'ye maruz kalmalarından nasıl etkilendiğini göstermiştir. Ayrıca, De Carli ve diğerleri (2015), göç veya iki dilli bir ortamda büyüme nedeniyle D2'lerinde -İtalyanca veya İspanyolca – yüksek düzeyde yetkinlik kazanan yetişkin İtalyanca – İspanyolca iki dillilerin, dil kullanımı ve bilişsel beceriler üzerinde dikkate değer etkileri olduğunu bulmuşlardır. D2'nin tutarlı ve yoğun kullanımı ile büyük ölçüde yüksek düzeyde iki dilli yeterliliğe ulaşıldığını ve sürdürüldüğünü göstermişlerdir.

Bireysel farklılıklar, söz dizimsel belirsizliklerin D2 işlenmesini düzenler (Li vd., 2022). Örnek vermek gerekirse, Hopp (2015) Almanca konuşanlarla bireysel çeşitliliğin önemini vurgulamıştır. "When Anne bathed the baby fell out of the bathtub." cümlesindeki gibi söz dizimi doğru olan ancak birden fazla anlama açık olan (garden path) ifadelerin geçici nesne-özne belirsizliğinin nasıl çözüleceğini tespit etmek için çalışma belleğinin, okuma hızının, sözcüksel erişimdeki otomatikliğin, yeterliliğin ve dilbilgisel entegrasyon yeteneğinin etkilerini araştırmıştır. Bulgular, nesne-özne belirsizliğinin D2'nin kavranmasında iyileşme süreçlerini etkileyen bireysel farklılığa ilişkin bir değişkenin söz dizimsel entegrasyon yeteneği olduğunu göstermiştir. Antón-Méndez ve diğerleri tarafından yapılan sonraki araştırmalarda (2015), öğretilen ikinci dil ediniminde başlangıç yaşı, önceki iki dillilik, tutum, dil kaygısı ve dil yeterliliği arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Ergenlik döneminde 564 Avustralyalı ikiz çalışmaya dahil edilmiştir. Ayrıca araştırmacılar, yaklaşık 100 çift

monozigotik ikiz arasındaki farkları karşılaştırarak, başarı üzerindeki tutum ve kaygıyla bağlantılı kesin çevresel etkileri belirlemeyi amaçlamışlardır. Doğal dil yeteneği veya D1-D2 bağlantılarından bağımsız olarak, sonuçlar, ikinci dil ediniminde D2 yeterliliği ile dil öğrenmeye yönelik tutum arasında net bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Yıllar geçtikçe araştırmacılar dil edinme kapasitesiyle giderek daha fazla ilgilenmeye başlamışlardır. Çok sayıda kuram ve hipotez ortaya atılmıştır. Hem D1 hem de D2'de edinim süreci hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmak için çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bir yandan, insanlar, tüm karmaşıklık içinde, oldukça genç yaşlarda dil öğrenmede oldukça yeteneklidir. Ancak, anadilde olduğu kadar ikinci bir dile hâkim olmak zor bir iştir. İkinci dil işlemenin sinirsel temeli, birinci dille aynı olabilir, ancak edinimdeki farklılıklar, edinim yaşı, dil yeterlilik düzeyi, maruz kalma miktarı, bireysel farklılıklar gibi söz dizimsel işlemedeki D2 faktörlerine bağlı olarak değişir.

Dil edinimi alanında, disiplinler arası yapısı nedeniyle diğer bazı araştırma konularını etkileyen çeşitli tartışmalar ve bulgular olduğu göz önüne alındığında, Türkiye bağlamında da dil edinimi eğilimlerinin araştırılmasına acil bir ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın iki temel araştırma sorusu aşağıdaki gibidir:

1. Türkiye'de 2000-2024 yılları arasında dil edinimi üzerine yazılan doktora tezlerinin ana konuları ve genel özellikleri (yayın dili ve yeri, temel çalışma alanı) nelerdir?
2. Türkiye'de dil edinimi üzerine yazılmış doktora tezlerinde araştırma yönteminin temel yapıları ve ortaya çıkan bulgular (sonuçlar ve çıkarımlar) nelerdir?

Bu araştırma sorularına dayanarak, bu çalışma, Türkiye'de en son araştırmaları yakalamak ve ilgili alana odaklanmak amacıyla 2000-2024 yılları arasında yayınlanan doktora tezlerinin genel bir resmini sunmayı amaçlamaktadır. Tezlere Yükseköğretim Kurulu (YÖK) aracılığıyla erişilebilir. Bu amaçla, araştırma odakları, dil(ler), katılımcılar, veri toplama araçları, yöntem ve çalışmalarda ortaya çıkan temel temalar ve sonuçlar analiz edilmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmada 2000-2024 yılları arasında Türkiye'de dil edinimi üzerine yapılan doktora tezlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde bu çalışma kapsamında veri tabanına, seçim kriterlerine ve analize dahil edilen verilere ilişkin ayrıntılar verilmiştir.

2.1. Desen

Verileri (Türkiye'de dil edinimi üzerine yapılan tezler) toplamak için Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından sağlanan tez koleksiyonu kullanılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Türkiye'de hazırlanan tezlere açık erişim sağlamaktadır. İlgili yazarların izni ile elektronik ortamda tam erişime sahip olmak mümkündür.

YÖK Ulusal Tez Merkezi, yüksek lisans, doktora, tıpta ve diş hekimliğinde uzmanlık ve sanatta yeterlik tezlerinin toplandığı tek merkezdir.

YÖK Ulusal Tez Merkezi, web sitesinde Temel, Gelişmiş ve Detaylı Arama olmak üzere üç tür arama seçeneği sunmaktadır. Temel Arama, kullanıcıların bir anahtar kelime veya kelime öbeği girmesine ve arama alanını (başlık yazar adı, danışman, konu, dizin, özet ve tümü), erişim türünü (yetkili veya değil) ve tez türünü (yüksek lisans, doktora tezi vb.) seçmesine olanak tanır. Gelişmiş Arama, Temel Arama seçeneğine benzer, ancak kullanıcıların birkaç anahtar kelime, arama alanı, arama türü, yayın yılı, tez türü, erişim izni, üniversite (tezin yazıldığı yer), enstitü, grup (doğa ve uygulamalı bilimler, sosyal bilimler, tıp), dil (tezin yazıldığı dil) ve durum (onaylandı veya devam ediyor) gibi daha fazla seçim kriteri belirlemelerine olanak tanır. Detaylı Arama ise kullanıcıların anahtar kelime girmesine izin vermemekte, ancak tezin hazırlandığı yer (üniversite, çalışma alanı vb.) gibi diğer detaylı bilgileri girerek tezleri arayabilmektedir. Bu çalışmanın ana hedefleri göz önünde bulundurulduğunda, Gelişmiş Arama, Türkiye'de 2000-2024 yılları arasında dil edinimi üzerine yapılan ilgili doktora araştırmalarını toplamak için en iyi arama seçeneğidir.

2.2. Analiz Birimi

Bu çalışmada belirli bir örneklem grubuyla doğrudan bir veri toplama süreci gerçekleştirilmemiştir. Ancak incelenen araştırmalarda yer alan örneklem gruplarının yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyleri gibi demografik özellikleri dikkate alınarak analizler yapılmıştır.

2.3. İşlem

Derleme kapsamında yer alan çalışmalar, belirlenen tarama kriterleri doğrultusunda sistematik olarak incelenmiştir. Çalışmaların seçilmesinde belirlenen dahil etme ve dışlama kriterlerine göre literatür filtrelenmiştir.

2.3.1. Etik bildirim

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumlarının Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Direktifin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" kapsamında belirtilen eylemlerin hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir. Yazar(lar) ayrıca bu çalışma için etik onaya gerek olmadığını beyan eder.

2.4. Veri Toplama Araçları

2.4.1. Sistematik doküman analizi

Bu çalışmada, veri toplama yöntemi olarak sistematik doküman analizi kullanılmıştır. Türkiye'de 2000-2024 yılları arasında yayımlanan doktora tezlerine Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilmiş ve belirlenen anahtar kelimeler yardımıyla ilgili tezler seçilmiştir. Gelişmiş arama sekmesi

kullanılarak tezler konu, dil, üniversite ve yıl gibi ölçütlerle göre filtrelenmiş, araştırma soruları doğrultusunda içerik analizi yapılmıştır.

2.5. Veri Analizi

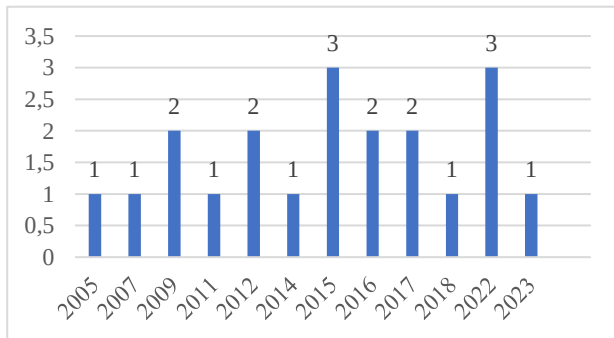
Bu çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmış, temalar ve alt temalar belirlenerek nitel veriler kategorilere ayrılmıştır. Sayısal verilerle yapılan çalışmalar ise tanımlayıcı istatistiksel bilgilerle raporlanmıştır.

3. Bulgular

Dil edinimi birçok araştırmacının ilgisini çekmiştir. İnsanların farklı ortamlarda ve değişen koşullar altında birinci ve ikinci dillerini nasıl edindikleri, kafa karıştırıcı faktörlerin neler olduğu ve araştırma alanının Psikoloji, Eğitim, Sinirbilim, Bilişsel Bilim, Bilgisayar Bilimi vb. gibi diğer disiplinlerle nasıl çakıştığı üzerine tartışmalar olmuştur. Bu çalışmada, Türkiye'de dil edinimi ile ilgili doktora tezlerindeki eğilimlerin araştırılması ve genel bir resmin sunulması amaçlanmıştır. Bu amaçla, Türkiye'de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından sağlanan tez koleksiyonundan yararlanılmıştır. 2000-2024 yılları arasında yayınlanan doktora tezleri, araştırma odağı, dilleri, katılımcıları, veri toplama araçları, yöntemleri ile çalışmalarda ortaya çıkan ana temalar ve çıkarımlar açısından analiz edilmiştir. Bu çalışmada, belirlenen kriterlerine göre toplam 20 tez incelenmiştir. Temel sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Dil edinimi üzerine yapılan bu doktora araştırmalarının genel özellikleri şöyledir: 20 tezdten 8'i İngilizce, 12'si Türkçe yazılmıştır. Doktora tezleri, aşağıda Şekil 1'de gösterildiği gibi en çok 2015 ve 2022 yıllarında yayınlanmıştır.

Şekil 1. Yayınların yıllara göre dağılımı

Dil edinimi ile ilgili bu tezler, ağırlıklı olarak İngiliz Dili Öğretimi (n = 7) veya Yabancı Dil Eğitimi (n = 2), Türk Dili Eğitimi (n = 3) ve Türk Dili ve Edebiyatı (n = 1) doktora öğrencileri tarafından yayınlanmıştır. Diğer doktora tezleri de çeşitli programlardan öğrenciler tarafından hazırlanmıştır: Okul Öncesi Öğretmenliği (n = 1), Dilbilim (n = 1), Bilgisayar Eğitimi ve Öğretim Teknolojisi (n = 1), Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (n = 3) ve Temel İslami İlimler (n = 1).

Genel bir tablo için öncelikle çalışmaların amaçları incelenmiştir. Analiz sonucunda, tezlerin D1, D2 (ve ayrıca D3 dahil) edinimi ile ilgili ayrıntıları ortaya çıkarmayı amaçladığı, tamamen anadil edinimini araştıran 4 çalışma olduğu görülmüştür. Tezlerin çoğunluğu (n = 15) genel olarak ikinci dil edinimi ile ilgilidir. Üçüncü dil edinimine odaklanan tek bir tez vardır.

3.1. Ana Dili Edinimi

YÖK platformu üzerinden toplanan verilerin analizi sonucunda ilk dil edinimini araştıran ve tamamı Türkçeye odaklanan 4 doktora tezi ortaya çıkmıştır.

Keklik (2009) tezinde 11 yaşına kadar olan çocuklarda Türkçe kelime edinimi üzerine çalışmıştır. Türkçede sıkça kullanılan 3000 kelimeyi tespit etmeyi ve 6, 8, 10 ve 11 yaşlarındaki çocukların zıt anlamlı 120 kelimeyi hatırlama düzeyini test etmeyi amaçlamıştır. 3000 hedef kelimeyi belirlemek için 78 kaynağı analiz eden Keklik, 120 hedef kelimenin hatırlama düzeyini ölçmeyi amaçlayan kelime testini 690 öğrenci ile gerçekleştirmiştir. Keklik, çalışmasında yaş gruplarına göre 3000 kelimeyi 0-6 yaş için 1200 kelime, 7-11 yaş için 1800 kelime olmak üzere iki kategoriye ayırmıştır. Ayrıca tüm yaş gruplarına göre en çok bilinen ve en az bilinen kelimeleri zıt anlamlarıyla birlikte sıralamıştır.

Başka bir çalışmada Okyay (2015), hikâye yönteminin çocukların algısal ve anlatımsal dilini geliştirme ve bilimsel kelime dağarcığı edinimleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Katılımcılar 8-72 aylık 52 çocuktan oluşmaktadır. Veriler hem nicel hem de nitel yöntemler kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçları, çocuklar ve aileleri hakkında genel bilgi edinmeye yönelik Genel Bilgi Formu, Türkçede Algısal ve Anlatımsal Dil Testi ve her ikisi de ön test, son test ve takip testi olarak kullanılan Bilimsel Kelime Dağarcığı Edinim Değerlendirme Formudur. Bilimsel İçerikli Öykülerle Desteklenen Eğitim Programı ile beceriler geliştirilmiştir. Ayrıca, eğitim programını değerlendirmek için öğretmen ve velilerle gözlem ve görüşmelere dayalı veriler toplanmıştır. Sonuçlar, eğitim programının çocukların kelime becerilerini ve bilimsel kelime edinimini güçlendirdiğini öne sürmüştür.

Ergin (2015), çalışmasında annelerin çocuklarına açıklayıcı akıl yürütme ve bilişsel uyarım ile dil edinimi ve görsel algılarının açıklanıp açıklanmadığının daha iyi anlaşılmasını amaçlamıştır. Katılımcılar annelerinin yanı sıra 5-6 yaş arası 425 çocuktan oluşmaktadır. Veri toplama araçları arasında Genel Bilgi Formu, İngiliz Resim- Kelime Testi, Frostig Gelişimsel Görsel Algı Testi ve Açıklayıcı Akıl Yürütme ve Bilişsel Uyarım alt ölçekleri yer almaktadır. Sonuçlar, annelerin yaş, meslek ve eğitim düzeylerinin açıklayıcı akıl yürütme davranışlarıyla anlamlı ilişkilere sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca annelerin çocuklarının doğum sırası, mesleği ve eğitim düzeyi ile annelerin bilişsel uyarım davranışları arasında anlamlı ilişkiler

bulunmuştur. Ergin, çocukların dil ediniminin bu açıklayıcı akıl yürütme ve bilişsel uyarım davranışlarından olumlu etkilendiğini ortaya koymuştur.

Daha yakın tarihli bir çalışmada Akgül (2023), 7. sınıf öğrencilerinin dilsel ve entelektüel becerileri üzerine Türkçe derslerinde karikatür temelli etkinliklerin kullanılmasının rolünü incelemiştir. Nitel bir çerçevede bir eylem araştırması deseni ile yapılan bu çalışmada 23 öğrenci yer almış ve araştırmacı tarafından geliştirilen 8 eylem planı kullanılmıştır. Araştırmacı ve öğrenci günlükleri, belgeleri, gözlem formları ve görüşme formları veri toplama amacıyla kullanılmıştır. Bu veriler daha sonra içerik analizi teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, karikatürlerin Türkçe derslerine dahil edilmesinin öğrencilerin temel dil ve entelektüel becerilerini önemli ölçüde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinde artış gözlemlenmiştir ve gelişmiş problem çözme becerileri gözlemlenmiştir. Ek olarak, bu çalışmada, karikatür destekli derslerin ilgi çekici ve eğlenceli doğası nedeniyle öğrencilerin öğrenmelerinin daha kalıcı olduğu ve çalışmalarına yönelik yüksek düzeyde motivasyon sağladıkları görülmüştür.

Sonuç olarak bu çalışmada ana dil edinimini araştırmaya çalışan sadece 4 doktora tezi bulunmaktadır. Üzerinde durulan dil, büyük olasılıkla katılımcıların erişilebilirliği nedeniyle yalnızca Türkçe olmuştur. Katılımcılar, 48-72 aylık çocuklardan başlayarak 13 yaş civarı 7. sınıf öğrencilerine kadar çeşitli küçük çocuk yaş gruplarını içermektedir. Çalışmaların farklı hedefleri vardır. Keklik (2009), 11 yaşına kadar olan çocuklarda kelime edinimini incelemiştir. Okyay (2015), hikaye yönteminin çocukların alıcı ve ifade edici dilinin gelişimi ve bilimsel kelime edinimi üzerindeki rolünü araştırırken, Algül (2023) çizgi film temelli etkinliklerin dilsel ve entelektüel beceriler üzerindeki rolünü incelemiştir. Ergin (2015), çocukların dil edinimi ile annelerinin davranışları arasındaki ilişkiyi analiz etmiştir. Türkiye'deki doktora tezleri, ana dil edinimi ile ilgili literatürle karşılaştırıldığında, doğrudan çocukların beynindeki gelişim süreci veya yapısına değil, farklı yöntemlerin edinim sürecine nasıl katkıda bulunduğuna odaklanmaktadır. Ayrıca, Huttenlocher ve diğerleri (2002) çocuk-ebeveyn ve çocuk-öğretmen etkileşimini incelerken, Ergin (2015) ilk dil ediniminde çocuk-ebeveyn etkileşimini incelemiştir.

3.2. İkinci/Üçüncü Dil Edinimi

Yukarıda belirtildiği gibi, esas olarak ikinci dil edinimini araştıran 15 çalışma vardır. Bu çalışmalardan 7'si İngilizcenin ikinci dil olarak edinimine, diğer 7'si Türkçenin ikinci dil olarak edinimine, bu çalışmalardan biri de Japoncaya odaklanmıştır. İkinci dil olarak Arapça ile ilgili bir çalışma yapılmıştır. Ek olarak, üçüncü dil edinimine odaklanan yalnızca tek bir çalışma vardır.

3.2.1. İkinci dil olarak Türkçe

Yazıcı (2007) doktora tezinde, dil odaklı bir okul öncesi eğitim programının Türkçeyi birinci veya ikinci dil olarak konuşan iki dilli çocukların Türkçe edinimini nasıl etkilediğini araştırmıştır. Çalışma 5 veya 6 yaşlarında 57 çocukla yapılmıştır. Katılımcılar Norveç'te anadil olarak Türkçe (n=30) veya Türkiye'de ikinci dil olarak Türkçe (n=27) konuşanlardı. Yazıcı, 12 haftalık dil odaklı okul öncesi eğitim programının (LFPEP) etkilerini ön test ve son test kullanarak değerlendirmiştir. Ayrıca Erken Çocukluk Gelişimi, Ortalama Telaffuz Uzunluğu, Descoeudres Sözlük Testi ve Peabody Resimli Kelime Testi dahil olmak üzere veri toplama için başka testler kullanmıştır. LFPEP öğrenci merkezli bir programdır ve çocukların oyun, müzik, sanat, hikayeler vb. yoluyla aktif katılımını gerektiren etkinlikler içermektedir. Sonuçlar, LFPEP'in birinci dil ve ikinci dil olarak Türkçe konuşanların dinleme ve okuma becerilerinin ve anlatımsal dil becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur.

Başka bir çalışmada Yavuz (2012), çalkalamanın (scrambling) Türkçe ve Japonca'da ikinci dil olarak edinimini incelemiştir. Anadil transferinin ikinci dil edinimini nasıl etkilediğine dair bir anlayış sağlamayı amaçlamıştır. İngilizce çalkalama özelliği içeren bir dil değildir, ancak Japonca ve Türkçe çalkalayan dillerdir. Bu nedenle, ikinci dil olarak Japoncanın anadili Türkçe olan konuşucular tarafından, ikinci dil olarak Türkçeyi edinen Japonca'yı anadil olarak konuşanlar tarafından ve Türkçenin ikinci dil olarak anadili İngilizce olan konuşucular tarafından edinimini analiz etmiştir. Katılımcılar Ankara'da Japonca bölümünden 51 öğrenci, Tokyo'da Türkçe bölümünden 42 öğrenci ve Ankara'da Türkçe öğrenen anadili İngilizce olan 15 öğrencidir. Kontrol grubunda ayrıca 6 Japon ve 7 Türk öğrenci vardır. Yerleştirme testine dayanarak, öğrenciler başlangıç, orta ve ileri yeterlik seviyelerine ayrılmıştır. Veri toplamak için kavrama, üretim ve üst dil bilimsel bir test kullanılmıştır. Sonuçlar, öğrencilerin anadillerinin zaten benzer bir yapıya sahip olması durumunda çalkalamayı daha hızlı edindiklerini göstermiştir. Başka bir deyişle, hem Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen Japon öğrenciler hem de Japonca'yı ikinci dil olarak öğrenen Türk öğrenciler çalkalamayı (scrambling) Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen İngiliz öğrencilerden daha erken edinmişlerdir.

Erol (2014) Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenirken kelime edinimi konusunu temel düzeyde incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla ders kitaplarındaki kelimeleri sıklık, ortaklık ve okunabilirlik açısından analiz etmiş ve bunları Yazılı Türkçe'nin Sıklık Sözlüğü ile karşılaştırmıştır. Bu analize dayanarak Erol, ikinci dil olarak Türkçe edinimini iyileştirmek için temel seviye için 1000 hedef kelimelik (CEFR'ye göre A1-A2) bir liste önermiştir.

Zenci (2015), Tam Aktarım / Tam Erişim Varsayımı kapsamına dayanarak, ikinci dil olarak Türkçede açık ve örtük adılların edinimini araştırmıştır. Katılımcılar, orta

(n=60) ve ileri (n=43) olmak üzere iki yeterlik düzeyinde ikinci dil olarak Türkçe öğrenen 103 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler bir yazılı yorumlama testi ve bir cümle-resim eşleme testi kullanılarak toplanmıştır. Sonuçlar, anadil transferinin Türkçe D2'deki bağlama özelliklerini etkilediğini göstermiştir. Daha doğrusu, eğer anadil ve ikinci dil olarak Türkçe'deki bağlama özellikleri benzerse, bu Türkçe D2'nin edinimini kolaylaştırmıştır, eğer değilse, benzer yapısal kalıpları paylaşmayan dilleri konuşanlar özellikle açık zamirin bağlamasında zorluklar yaşamıştır. Ayrıca, toplanan verilerin analizi, açık ve örtük adıların bağlamasında Türkçe D2 düzeyindeki yeterliğin önemli bir rol oynadığını göstermiştir.

Ateş (2016), Gass'ın ikinci dil edinim modelinin Türkçe D2'de kelime edinimini nasıl etkileyebileceğini bulmak için bir çalışma yürütmüştür. Bu amaçla Gass'ın modeline dayalı hiyerarşik kelime etkinlikleri düzenlemiştir ve bu etkinliklerin ders kitaplarındaki her zamanki etkinliklere kıyasla kelime edinimlerini nasıl etkileyeceğini test etmiştir. Katılımcılar, üst-orta düzeyde ikinci dil olarak Türkçe öğrenen 28 öğrenciden oluşmaktadır (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre B2, CEFR). Ateş (2016), toplam 133 hedef kelime/kelime öbeği öğrettikten sonra ön test, son test ve takip testi olarak bir Sözcük Ölçeği kullanmıştır. Ayrıca katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler yürütmüştür. Sonuçlar, deney grubunun kontrol grubuna göre daha düşük bir seviyede başlamasına rağmen uygulamadan sonra daha yüksek performansa sahip olduğunu göstermiştir, bu nedenle Gass modelinin Türkçe D2'de kelime edinimi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu öne sürmüştür.

Kutlay (2017) Türkçede çekimli ve türemiş sözcüklerin anadili (D1) ve anadili olmayan (D2) konuşucular arasında morfolojik işlemlerini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya, eşit olarak 72 anadili Türkçe olan ve 72 geç ikinci dil olarak Türkçe öğrenen ve anadili İngilizce olan 144 katılımcı dahil edilmiştir ve bunların tümü çalışma yürütülürken Türkiye'de ikamet ediyordu. D2 katılımcılarının ortalama 15,12 yıllık Türkçeye maruziyeti vardı. Çalışma, maskelenmiş çağrıştırmaya deneyi kullanarak, morfolojik olarak karmaşık kelimeleri tanımadaki reaksiyon sürelerini ve doğruluk oranlarını karşılaştırmıştır. Sonuçlar, anadili Türkçe olan konuşucuların çekim ekli sözcükleri biçim birimsel ayrıştırma yöntemiyle işlemlerken, yapım ekli sözcüklerin bütünsel listeleme yöntemi yoluyla erişildiğini göstermiştir. Buna karşı olarak, D2 öğrenciler hem çekim ekli hem de yapım ekli yapılar için bütünsel listeleme örüntüleri (listing patterns) göstermiştir ve bu da morfolojik ayrıştırma eksikliğini düşündürmüştür. Bu örüntü, frekans etkilerinden bağımsız olarak tutarlıdır, bu da ileri düzey D2 öğrencilerin bile Türkçe morfolojisini anadil olarak konuşanlardan farklı şekilde işlediğini göstermiştir.

Başka bir çalışmada, Efeoğlu (2018) farklı D1 geçmişlerinden (İngilizce, Rusça, Çince, Japonca) geç D2 öğrenciler arasında D2 Türkçe morfolojisinin edinimini

incelemiştir. Çalışmaya kontrol grubu olarak anadili Türkçe olan 18 katılımcı ve 72 geç ikinci dil öğrencisi olmak üzere 90 katılımcı dahil edilmiştir. Her D2 grubunun 18 katılımcısı vardır. Yöntemler, sözlü üretim görevlerini, yazılı zorunlu çıkartım görevlerini ve yeterliği ölçmek için bir Türkçe çıkartmalı sınavını içermektedir. Sonuçlar, D1 morfolojik benzerliklerinin D2 ediniminde daha iyi performansı kolaylaştırdığını ortaya koymuştur. Dili zengin bir çekim sistemine sahip olan D1 Rusça konuşucular diğerlerinden daha iyi performans gösterirken, dili çekim eklerinden yoksun olan D1 Çince konuşucular en kötü performansı sergilemiştir. Bu çalışma, D1 morfolojik yapılarının D2 morfolojisini edinmedeki önemli rolünün ve tipolojik olarak farklı anadil geçmişlerinden gelen öğrencilerin karşılaştığı zorlukların altını çizmiştir.

Kısacası, Türkçenin ikinci dil olarak kazanımını araştıran 7 çalışma vardır. İlgili literatür ile uyumlu olarak, çalışmaların çoğu D1 aktarımına, D1 ile D2 işleme arasındaki farka, bazıları ise özellikle kelime edinimine odaklanmıştır ve dil odaklı bir okul öncesi eğitim programının ikinci dil olarak Türkçe edinimindeki rolünü araştıran yalnızca tek bir çalışma yapılmıştır. Önceki literatür (Caffara vd., 2015; Tokowicz ve MacWhinney, 2005), anadil ve ikinci dil öğrencilerinin dilsel özelliklerinin, anadilleri ve ikinci dilleri söz dizimsel yapıları paylaştığında, diller arası aktarımdan yararlanabileceğini öne sürmektedir.

3.2.2. İkinci dil olarak İngilizce

İngilizcenin ikinci dil olarak edinimine yönelik çalışmaların ilki Karaata (2005) tarafından yapılmıştır. Çalışmanın amacı, İngilizce Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda dil edinimi dersi için ders materyalleri geliştirmektir. Bu amaçla Karaata (2005), Türkiye'nin çeşitli şehirlerindeki 8 üniversiteden 10 öğretim görevlisi ile bir anket çalışması gerçekleştirmiş ve böylece onların yanıtlarına göre bir müfredat hazırlamıştır. Bu anket üç ana bölümden oluşmuştur ve ders yapısı, ders içeriği, sınıf projeleri, tartışmalar ve mikro öğretim etkinlikleri hakkında sorular sorulmuştur. Daha sonra uygun malzemeleri seçmiş ve hedef kitleye uygun olarak değiştirmiştir. Karaata (2005) tezinde önerilen ders içeriğini de sundu. Bu tez (i) Dil ve beyin, (ii) Birinci dil edinimi, (iii) İkinci dil edinimi, (iv) Psikoloji ve dil edinimi ve (v) Öğrenme teorileri olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır. Her bölüm ilgili tartışma sorularıyla sona ermektedir.

Tezinde Saran (2009), İngilizce öğrencilerin kelime edinimini desteklemek için cep telefonlarının nasıl kullanılabileceğini araştırmıştır. Bu amaçla Saran (2009), bir ön test/son test yarı deneysel tasarımı (sırasıyla aşağıdaki adımlar dahil: çalışma öncesi anket, ön test, uygulama, son test, anket ve akılda tutma-bellek testi) ve yarı yapılandırılmış görüşmeler uygulamıştır. Katılımcılar İngilizce hazırlık programından toplam 165 öğrenciyi içermektedir. Saran (2009) cep telefonu, web sayfaları ve

basılı materyal kullanımının karşılaştırılmasını sağlamak için katılımcıları üç gruba ayırmıştır. Sonuçlar, cep telefonu kullanımının ikinci dil olarak İngilizcede kelime edinimini desteklediğini göstermiştir.

Başka bir çalışmada, Altunkol (2011), İngilizce ettirgen/başlamalı geçişlilik değişimlerinin edinilmesine ilişkin olarak anadil Türkçenin ve vurgulamalı kural öğretim tekniğinin rolünü araştırmayı amaçlamıştır. Altunkol, bir ön test/son test deneysel tasarımı izlemiştir. Buna uygun olarak, bir Dilbilgisi Yargı ve Düzeltme Testi (DYDT), Tercih Testi (TT) ve Çeviri Testi (ÇT) içeren bir ön test kullanmıştır. Daha sonra çalışmanın deney grubuna vurgulamalı kural öğretim tekniği uygulanmış ve uygulamadan bir hafta sonra bir son test verilmiş ve on hafta sonra da izleme testi uygulanmıştır. Katılımcılar İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden 53 öğrenciden oluşmaktadır. İkinci dil görevlerinde güçlü bir şekilde anadil etkisinin bir sonucu olarak yorumlanabilecek hatalar olduğu ve vurgulamalı kural öğretim tekniğinin öğrencilerin dilbilgisi yargı ve düzeltme görevleri üzerindeki performansını güçlendirdiği görülmüştür.

Bıçkı (2012), yetişkin Türk ikinci dil olarak İngilizce öğrenciler tarafından İngilizce eş dizimlerinin edinilmesini ve varsa anadil olarak Türkçenin etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Bu amaçla, Türk yetişkin İngilizce öğrencilerin akademik yazımda yaptıkları yaygın hataları tespit etmeye çalışmıştır. İngiliz Dili Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin yazdığı 177 kompozisyon ödev metnindeki kalıpları incelemiştir. Sonuç olarak, anadilin sapmalı eş dizimlerin inşası üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ve öğrencilerin belirli fiil-isim eş dizimlerinde zorluklar yaşadığını, bunun da hatalara veya gereksiz kullanımlara yol açtığını bulmuştur.

Yetişkinlerle yapılan araştırmanın aksine, Uslu (2017) İngilizcenin Türk çocukları tarafından ikinci dil olarak edinilmesini araştırmıştır. Bu bağlamda, Konya, Türkiye'deki anaokullarından 50 ve 74 aylık 80 çocuğu, deney grubuna (n=36 çocuk ve okula devam etmedikleri için 4 çocuk çalışma dışı bırakılmıştır) ve kontrol grubuna (n=40 çocuk) ayırmıştır ve 'Yaşantı Odaklı Yabancı Dil Edinimi Programının (YOYDEP) etkisini analiz etmiştir. Uslu yarı deneysel bir tasarım kullanmıştır. Veri toplama araçları, YOYDEP ölçeğini ve yarı yapılandırılmış görüşmeleri içermektedir. Dört alt boyutta 78 maddeden oluşan YOYDEP doğrulanmıştır ve okul öncesi çocukların İngilizce becerilerini değerlendirmek için güvenilir bulunmuştur. Sonuçlar ayrıca, YOYDEP'in İngilizcenin aktif bir şekilde kullanılmasını gerektirdiği, hedef dile karşı olumlu bir tutum oluşturduğu ve öğrenciler arasında etkileşimi sağladığı göz önüne alındığında, çocukların dil ediniminde, özellikle İngilizce anlama ve kullanma becerileri açısından etkili olduğunu öne sürmüştür.

Güngör (2022), bilinçli ve örtük öğretim yöntemlerinin, öğretilen ikinci dil edinimi bağlamlarında konuşma eylemlerinin edinimi üzerindeki etkilerini araştırmıştır.

Çalışmada keşfedici sıralı desen kullanılmıştır. Metodoloji belge analizi, sınıf gözlemleri, eğitmenlerle görüşmeler ve bir dizi testi (söz-eylem testi, bilgi için bilinçli ve örtük test araçları, incelik testi ve sözce uygunluk testi) içermektedir. Araştırmanın ilk bölümüne nitel veri toplamak ve tanımlayıcı detaylar vermek amacıyla 63 öğrenci ve 6 akademisyen dahil edilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde veriler her yöntem için belirli sayıda, söz-eylemi test için 367 katılımcı, bilinçli ve örtük test için 321 katılımcı, incelik testi için 90 katılımcı ve sözce uygunluk testi için 99 katılımcı olmak üzere bir dizi katılımcı aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma, bilinçli bilginin örtük hale gelip gelemeyeceğine ve anadil aktarımının rolüne odaklanarak söz eylemlerinin nasıl öğretildiğini ve öğrenildiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Sonuçlar, bilinçli bilginin uygun koşullar altında örtük bilgiye dönüştürülebileceğini ve sosyopragmatik bilginin anadil aktarımının ikinci dil edinim ortamlarında gerçekleştiğini göstermiştir.

Yakın tarihli bir başka çalışmada Tanyer (2022), Türkçe konuşan Yabancı Dil olarak İngilizce öğrencileri arasında İngilizce ruh-durum eylem fiillerinin kavranmasını ve üretilmesini incelemiştir. Çalışma, çeşitli dil düzeylerine ve ruh-durum fiillerine odaklanırken, farklı türdeki ruh-durum fiillerini kullanırken öğrencilerin doğruluğunu ve tercihlerini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmaya, CEFR'ye göre A2 ile C2 seviyeleri arasında değişen dil yeterlikleri olan toplam 239 lisans düzeyinde Yabancı Dil olarak İngilizce öğrencisi katılmıştır. Metodoloji, Oxford hızlı yerleştirme testi, bir geçmiş bilgi anketi, bir kelime çeviri görevi yoluyla veri toplamayı ve yazılı üretim testi, kabul edilebilirlik doğrulama testi ve görsel betimleme görevleri dahil olmak üzere çeşitli veri toplama yöntemlerini içermektedir. Sonuçlar, öğrencilerin ruh-durum fiillerinde değişen doğruluk seviyelerine sahip olduklarını, "korkutmak" gibi DN (Deneyimleyen-Nesne) fiillerinin, özellikle daha düşük yeterlik seviyelerinde genellikle "korkmak" gibi DÖ (Deneyimleyen-Özne) fiillerinden daha fazla zorluk oluşturduğunu göstermiştir. Bulgular, DÖ fiillerinde sıfır ettirgen morfolojinin varlığının, İngilizce öğrenen Türk öğrenciler için önemli bir zorluk teşkil ettiğini ve bu alandaki önceki araştırmaları desteklediğini göstermektedir.

Özetlemek gerekirse, İngilizcenin ikinci dil olarak edinilmesine ilişkin bu doktora araştırması, esas olarak eş dizimlilik ve ruh-durum fiilleri gibi belirli yapıların edinilmesine, anadil aktarımına, çeşitli öğretim yöntem ve araçlarının edinim sürecindeki rolüne odaklanmıştır. Ayrıca, edinim sürecini doğrudan araştırmaya da, özellikle üniversite düzeyinde dil edinimi dersi için ders materyalleri geliştirmeyi amaçlayan bir doktora araştırması da vardır.

3.2.3. İkinci dil olarak Arapça

Aburidi'nin (2022) doktora tezi, Arapça'nın nörolingüistik ve psikolingüistik mercekleri aracılığıyla ikinci bir dil olarak edinilmesini araştırmıştır. Çalışmanın temel hedefleri, öğrenme zorluklarını ele almak ve Arapça dil ediniminin modern yönlerini tartışmaktır. Çalışma teorik inceleme ve üniversite düzeyinde 15 Türk öğrenci ile pratik gözlemleri birleştirmiştir. Tez, (i) Uygulamalı Dilbilim ve Dil Edinimi, (ii) Beyin ve Nörolingüistik ve bunların Dilbilimsel Fenomenlerle ilişkileri, (iii) Psikoloji ve Dilbilimsel Fenomenler ve (iv) Anadili Arapça Olmayan Konuşmacılardaki Dil Hataları ve Onların Nörolojik Zihinsel Nedenleri olmak üzere dört bölüme ayrılmıştır. Sonuçlar, Arapça ile katılımcıların ana dilleri arasındaki farklılıklar nedeniyle telaffuz ve anlamadaki belirli zorlukları vurgulamıştır.

3.2.4. Üçüncü dil olarak İngilizce

Yukarıdaki çalışmalara ek olarak, üçüncü dil edinimine odaklanan bir doktora araştırması da vardır. Çabuk (2016), üçüncü dil ediniminde diller arası etkinin rolünü incelemiştir. Bu amaçla İngilizce önleç ve artlaçlara odaklanmıştır. Çabuk (2016) Türkçe, Kürtçe ve İngilizcedeki önleç ve artlaçların morfolojisi ve söz dizimi bakımından farklılık gösterdiği göz önüne alınarak, D1 veya D2'nin üçüncü dil (İngilizce) önleç ve artlaçlarının edinilmesinde diller arası etki açısından önemli bir rol oynayıp oynamadığını anlamayı amaçlamıştır. İngilizce edatların (in, on, at, behind, over ve to) anlaşılmasını, işlenmesini ve üretilmesini araştırmak için çevrimdışı (resim açıklaması) ve çevrimiçi (kendi temposunda okuma) görevleri kullanılmıştır. Katılımcılar üçüncü dil olarak İngilizce öğrenen iki dilli Kürtçe D1 – Türkçe D2 (n = 33) ve ikinci dil olarak İngilizce öğrenen anadili Türkçe olan konuşucular (n = 34) olmak üzere 67 lise öğrencisidir. Türkçe-Kürtçe iki dillilerin özellikle Kürtçe D1 ile İngilizce D3 arasında yapısal örtüşmeler olduğunda daha iyi performansla sahip olduğu ve bu nedenle tipolojik olarak benzer dilin üçüncü dil edinimi üzerindeki diller arası etkisi gözlenmiştir.

4. Tartışma

Bu çalışma, 2000-2024 yılları arasında Türkiye'de dil edinimi üzerine yapılan doktora tezlerinin bir analizini sunmayı amaçlamıştır. Literatüre bakıldığında, D1 ve D2 kazanım sürecini anlamak için birçok çalışma yapılmıştır. Dil Bilimi, Psikoloji, Sinir Bilimi ve Bilgisayar Bilimi gibi çeşitli alanlarda bol miktarda bulgu toplanmıştır. Ancak, uzun süredir devam eden birçok tartışma henüz çözülmeden kalmıştır. Nihai faktör, dil ediniminin çok karmaşık olması ve gerçekte neyi içerdiğini ortaya çıkarmak için kesin bir çerçeveye ihtiyaç duyulması gibi görünmektedir. Bununla beraber, on yıllar boyunca ilgili alan yazın, yalnızca doğuştan gelen mekanizmaların değil, aynı zamanda çevresel ve bireysel faktörlerin de dikkate alınması gerektiğini öne süren önemli bir anlayış sağlamıştır. Dil edinimi, disiplinler arası bir yaklaşımla

daha detaylı ele alınabilir. Bu çalışmada ele alınan Türkiye'de yürütülen doktora tezlerde ağırlıklı olarak dil bilimsel ve eğitsel yaklaşımlar vurgulanmıştır. Örneğin, psikoloji ve sinir bilimi gibi farklı alanların dahil edildiği çalışmalar bireylerin dil edinimi sürecindeki bilişsel ve duygusal süreçleri anlamaya, dolayısıyla dil edinimi modellerinin daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirilmesine ve daha bütüncül bir anlayış elde edilmesine olanak sağlayacaktır.

Türkiye'deki doktora tezleri ağırlıklı olarak Türkçenin birinci dil olarak, Türkçenin ikinci dil olarak, İngilizcenin ikinci dil olarak kazanılması ve benzeri bazı çalışmalara odaklanmıştır. Bu çalışmalar nihayetinde D1 ve D2 arasındaki farklı diller arası aktarımı, çeşitli öğretim yöntem ve araçlarının dil edinimi üzerindeki rolünü ve daha spesifik olarak kelime edinimini araştırmıştır. Bu çalışmada Türkçe'nin ana dili olarak edinimiyle ilgili 4 doktora tezi incelenmiştir. Bu çalışmalar, özetle kelime edinimi ve farklı etkinliklerin çocuğun ana dili edinimine katkılarını incelemiştir. Örneğin, çocuk-ebeveyn etkileşiminin dil edinimi üzerindeki rolünü ve belirli yapıların farklı katılımcı grupları tarafından nasıl edinildiğini anlamak için birkaç çalışma yapılmıştır.

Farklı anahtar kelimeler kullanılarak konuyla ilgili özellikle nörolojik, bilişsel ve çevresel faktörlerin incelendiği disiplinler arası çalışmaların ayrıca derlenmesi alandaki gelişmeleri daha kapsayıcı olarak değerlendirmek açısından önemlidir. Özellikle, Türkçe gibi sondan eklemeli dillerin ana dili ya da ikinci dil olarak edinimiyle ilgili yapılan çalışmalar evrensel dil edinimi modellerine katkı sağlayacaktır. Türkçe'nin morfolojik zenginliği, dil edinimi araştırmaları için önemli bir alan oluşturmaktadır. Tezlerin bazılarında bu özellikler incelenmiş olsa da özellikle Türkçe'nin dünya dilleriyle karşılaştırmalı olarak incelendiği daha fazla çalışma yapılabilir. Bu tür bir odak, Türkçe'nin diğer dillerle paylaştığı benzerlikler ve farklılıklar üzerinden evrensel dil edinim modellerine katkıda bulunabilir. Ayrıca, dil edinimi ile ilgili yapılan Türkiye'deki doktora tezlerinin sonuçları, dil öğretiminde kullanılan yöntemlerin geliştirilmesi ve eğitim politikalarının şekillendirilmesi için önemli bir rehber sağlayabilir.

İkinci dil olarak Türkçe edinimi üzerine yapılan ve bu çalışmada yer alan doktora tezleri, bu alandaki çeşitli diller arası aktarım faktörlerini ve öğretim yöntemlerini incelediği görülmektedir. Benzer şekilde, İngilizcenin ikinci dil olarak edinimine yönelik yapılan ve bu çalışmada incelenen doktora çalışmaları, öğrenim sürecini etkileyen öğretim yöntemlerini ve anadil transferinin rolünü ortaya koymuştur. Üçüncü dil edinimine yönelik az sayıda çalışma olsa da Çabuk'un (2016) Türkçe-Kürtçe iki dillilerin İngilizce edinimine odaklanan araştırması, diller arası etki konusundaki önemli bulguları ortaya koymuştur. Bulgular, tipolojik olarak benzer dillerin öğrenim sürecini kolaylaştırdığını göstermektedir. Bu sonuçlar, üçüncü dil öğretiminde, öğrencilerin anadil ve ikinci dil yapılarını

göz önünde bulunduracak stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunabilir.

Bu çalışma, YÖK Ulusal Tez Merkezi tarafından açık erişimli sağlanan ve 2000-2024 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan doktora tez çalışmalarının belli anahtar kelimeler kullanılarak derlenmesi ve analiz edilmesiyle gerçekleştirilmiştir. Dil edinimi süreci farklı etmenlerden etkilenir ve bu sebeple oldukça kapsamlı bir araştırma alanıdır. Örneğin, yalnızca Türkçe gibi belirli bir dilin edinim süreci ile ilgili araştırmalara odaklanmak mümkün olduğu gibi, sadece bazı dil bilgisel yapıların edinimine ya da kelime edinimine, ana dili ya da ikinci dil edinim süreçlerine, işaret dili edinimine, dilin öğrenildiği ortama, zihinsel ya da duygusal etmenlere, öğretim yöntemlerinin etkisine, yaş faktörüne vs. odaklanmak mümkündür. Araştırma konusunun bu geniş doğası gereği bu çalışmada yalnızca ana dili ve ikinci dil edinim süreçleriyle ilgili Türkiye’de yürütülen bazı çalışmalar ele alınmıştır. Kullanılan anahtar kelimeler doğrudan dil edinimi ile ilgili çalışmalara odaklanmak amacıyla Türkçe ve İngilizce olarak “dil edinimi”, “dil” AND “edinimi” , “language acquisition”, ve “language” AND “acquisition” ile sınırlandırılmıştır. Ancak dil edinimi ile farklı anahtar kelimeler kullanılarak erişilebilecek daha fazla çalışma mevcut olduğu gibi bu çalışmanın dışında bırakılmış Türkçe ve İngilizce dışında farklı bir dilde yazılmış tezler ve 2000 yılı öncesinde dil edinimi ile ilgili yapılmış çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden “dil gelişimi” sözcüğüyle detaylı bir arama yapıldığında 2000-2024 yılları arasında 107 doktora tezi sonucuna ulaşmakta ancak bunların sadece 18 tanesinin Dil ve Konuşma Terapisi veya Dilbilim konu alanlarında yer aldığı görülmektedir. Bunlardan bazılarının da envanter geliştirme (örn. Kaçar-Kütükçü, 2021; Yılmaz-Çiftçi, 2022) ile ilgili olduğu görülmektedir. İngilizce olarak “language development” anahtar kelimesi ile aratıldığında ise 2000-2024 yılları arasında yalnızca 1 doktora tezine ulaşılmıştır. Ancak, çalışmanın dil ediniminden daha ziyade motor becerilerin gelişimine değindiği ve dil gelişimi konusunun yalnızca tezin içinde geçen bir ifade olduğu görülmüştür (Kobal, 2000). Ayrıca, tezin tam metnine veri tabanı üzerinden yayınlanma izni bulunmadığı için, erişim sağlanamamaktadır.

Özetle, dil edinimi ile ilgili farklı anahtar kelimelerle incelenecek veri çeşitliliği de çoğaltılabilir. Mevcut çalışma dil edinimi ile ilgili Türkiye’de yayımlanan doktora tezlerinin genel eğilimi ile ilgili bir çerçeve sunmayı amaçlamıştır, ancak daha sonraki çalışmalar, belli anahtar kelimeler ve konular birlikte ele alınarak (örn. yaş ve ikinci dil edinimi, işaret dili edinimi, ya da daha spesifik olarak İngilizce ilgi tümcesi edinimi gibi) tek bir başlık altında kapsamlı bir değerlendirme sunabilir.

Yazar Katkıları : Bu makaledeki tüm başlıklardan yazar sorumludur.

Finansman : Yazar bu çalışma için herhangi bir destek almamıştır.

Çıkar Çatışması : Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur.

Veri Erişilebilirliği : Veriler ekte sunulmuştur. Talep üzerine daha fazla bilgi elde edilebilir.

Ekler : Ek, bu çalışmaya dahil edilen verileri sunmaktadır

Kaynakça

- Aburidi, O. (2022). *Acquisition of Arabic as a second language for non-native speakers in the view of neurolinguistics and psycholinguistics*. [Doktora tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Akgül, O. (2023). *The use of cartoons in the acquisition and development of language skills and intellectual skills in the text processing process of the Turkish lesson*. [Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Altunkol, E. (2011). *Acquisition of causative/inchoative transitivity alternations by Turkish learners*. [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Antón-Méndez, I., Ellis, E.M., Conventry, W., Byrne, B., & van Dal, V. H. P. (2015). Markers of success: A study of twins' instructed second language acquisition. *Learning and Individual Differences*, 42, 44-52. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.08.012>
- Ateş, A. (2016). *The impact of Gass's second language acquisition model for developing vocabulary in Turkish teaching as a second language*. [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Banaruee, H., Khatin-Zadeh, O., & Farsani, D. (2022). The challenge of psychological processes in language acquisition: A systematic review. *Cogent Arts ve Humanities*, 10(1). <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2157961>
- Behrens, H. (2009). Usage-based and emergentist approaches to language acquisition. *Linguistics*, 47 (2), 383-411. <https://doi.org/10.1515/LING.2009.014>
- Berman, R. A. (1993). Marked of verb transitivity by Hebrew-speaking children. *Journal of Child Language*, 20 (3), 641-669. <https://doi.org/10.1017/S0305000900008527>
- Bıçkı, A. (2012). *Acquisition of English collocations by adult Turkish L2 learners*. [Doktora tezi, Çukurova University]. YÖK Tez Merkezi.
- Brooks, P.J., Tomasello, M., Dodson, K., & Lewis, L.B. (1999). Young children's overgeneralizations with fixed transitivity verbs. *Child Development*, 70 (6), 1325-1337. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00097>
- Bylund, E., Hyltenstam, K., & Abrahamsson, N. (2021). Age of acquisition – not bilingualism – is the primary determinant of less than nativelike L2 ultimate attainment. *Bilingualism: Language and Cognition*, 24(1), 18–30. <https://doi.org/10.1017/S1366728920000188>
- Caffara, S., Molinaro, N., Davidson, D., & Carreiras, M. (2015). Second language syntactic processing revealed through event-related potentials: An empirical review. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 51, 31-47. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2015.01.010>
- Çabuk, S. (2016). *An experimental study on acquisition of prepositions in English as a third language*. [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- De Carli, F., Dessi, B., Mariani, M., Girtler, N., Greco, A., Rodriguez, G., Salmon, L., & Morelli, M. (2015). Language use affects proficiency in Italian-Spanish bilinguals irrespective of age of second language acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 18 (2), 324– 339. <https://doi.org/10.1017/S1366728914000054>
- DeKeyser, R. M. (2005). What makes learning second-language grammar difficult? A review of issues. *Language Learning*, 55(Suppl1) 1–25. <https://doi.org/10.1111/j.0023-8333.2005.00294.x>
- Dodson, K., & Tomasello, M. (1998). Acquiring the transitive construction in English: The role of animacy and pronouns. *Journal of Child Language*, 25, 605-622. <https://doi.org/10.1017/S0305000998003535>
- Efeoğlu, G. (2018). *Second language acquisition of nominal inflection in Turkish*. [Doktora tezi, Boğaziçi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Elman, J. (1993). Learning and development in neural networks: The importance of starting small. *Cognition*, 48, 71-99. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(93\)90058-4](https://doi.org/10.1016/0010-0277(93)90058-4)
- Ergin, B. (2015). *The research on children's development of visual perception and language acquisition in terms of the behaviours of explanatory reasoning and acquaintance stimulation the mothers superexpose on their children*. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Erol, H. F. (2014). *Vocabulary acquisition at basic level in teaching Turkish as a foreign language*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Friederici, A. D. (2012). Neurophysiological preconditions of syntax acquisition. *Psychological Research*, 76, 204-211. <https://doi.org/10.1007/s00426-011-0357-0>
- Friedmann, N., & Rusou, D. (2015). Critical period for first language: The crucial role of language input during the first year of life. *Current Opinion in Neurobiology*, 35, 27-34. <https://doi.org/10.1016/j.conb.2015.06.003>
- Güngör, M. A. (2022). *The pragmatic analysis of speech act competences in second language acquisition*. [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Gür, C. (2018). *The effects of late language acquisition on the development of narrative skills*. [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Hopp, H. (2015). Individual differences in the second language processing of object-subject ambiguities. *Applied Psycholinguistics*, 36, 129-174. <https://doi.org/10.1017/S0142716413000180>
- Hummel, K. M. (2021). *Introducing second language acquisition: Perspectives and practices*. Wiley Blackwell.
- Huttenlocher, J., Vasilyeva, M., Cymerman, E., & Levine, S. (2002). Language input and child syntax. *Cognitive Psychology*, 45, 337-374. [https://doi.org/10.1016/S0010-0285\(02\)00500-5](https://doi.org/10.1016/S0010-0285(02)00500-5)
- Kaçar-Kütükcü, D. (2021). *LITMUS Türkçe cümle tekrarı testinin geçerlik güvenirlik çalışması*. [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

- Karaata, C. (2005). *Suggested course materials for 'language acquisition' course in ELT departments*. [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Keklik, S. (2009). *Language acquisition of children up to eleven years old*. [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kırkıcı, B., & Clahsen, H. (2013). Inflection and derivation in native and non-native language processing: Masked priming experiments on Turkish. *Bilingualism: Language and Cognition*, 16 (4), 776-791. <https://doi.org/10.1017/S1366728912000648>
- Kobal, G. (2000). *Erken eğitim programına devam eden down sendromlu bebeklere verilen motor beceri eğitiminin büyük kas gelişimlerine etkisinin incelenmesi*. [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kotz, S. A. (2009). A critical review of ERP and fMRI evidence on L2 syntactic processing. *Brain and Language*, 109, 68-74. <https://doi.org/10.1016/j.bandl.2008.06.002>
- Kutlay, N. (2017). *The processing of morphology in adult second language acquisition*. [Doktora tezi, Boğaziçi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Li, S., Hiver, P., & Papi, M. (Eds.). (2022). *The Routledge handbook of second language acquisition and individual differences*. Routledge.
- Lidz, J., Waxman, S., & Freedman, J. (2003). What infants know about syntax but couldn't have learned: Experimental evidence for syntactic structure at 18 months. *Cognition*, 89, B65-B73. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(03\)00116-1](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(03)00116-1)
- Lieven, E., Pine, J., & Baldwin, G. (1997). Lexically-based learning and early grammatical development. *Journal of Child Language*, 24, 187-220. <https://doi.org/10.1017/S0305000996002930>
- Muñoz, C. (2010). On how age affects foreign language learning. *Advanced in Research on Language Acquisition and Teaching: Selected Papers*, 39-49. <https://www.enl.auth.gr/gala/14th/Papers/Invited%20Speakers/Munoz.pdf>
- Okyay, Ö. (2015). *Impact of the story method on children's receptive and expressive language of and their scientific vocabulary acquisition*. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saran, M. (2009). *Exploring the use of mobile phones for supporting English language learners' vocabulary acquisition*. [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Perani, D., Abutalebi, J., Paulesu, E., Brambati, S., Scifo, P., Cappa, S. F., & Fazio, F. (2003). The role of age of acquisition and language usage in early, high-proficient bilinguals: An fMRI study during verbal fluency. *Human Brain Mapping*, 19, 170-182. <https://doi.org/10.1002/hbm.10110>
- Perfors, A., Tenenbaum, J. B., & Regier, T. (2006). Poverty of stimulus? A rational approach. In the Proceedings of the 2006 Cognitive Science conference. <https://lclab.berkeley.edu/papers/perfors-et-al06.pdf>
- Pizutto, E., & Caselli, C. (1994). The acquisition of Italian verb morphology in a cross-linguistic perspective. In Y. Levy (Ed.), *Other children, other languages: Issues in the theory of language acquisition* (137-188). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Rossi, S., Gugler, M. F., Hahne, A., & Friederici, A. D. (2006). The impact of proficiency on syntactic second-language processing of German and Italian: Evidence from event-related potentials. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 18, 2030-2048. <https://doi.org/10.1162/jocn.2006.18.12.2030>
- Rubino, R., & Pine, J. (1998). Subject-verb agreement in Brazilian Portuguese: What low error rates hide. *Journal of Child Language*, 25, 35-60. <https://doi.org/10.1017/S0305000997003310>
- Tanyer, S. (2022). *Acquisition of English psych verbs by Turkish-speaking undergraduate EFL learners*. [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tochon, F. V. (2009). The key to global understanding: World languages education - Why schools need to adapt. *Review of Educational Research*, 79 (2), 650-681. <https://doi.org/10.3102/0034654308325898>
- Tokowicz, N., & MacWhinney, B. (2005). Implicit and explicit measures of sensitivity to violations in second language grammar: An event-related potential investigation. *Studies in Second Language Acquisition*, 27(2), 173-204. <https://doi.org/10.1017/S0272263105050102>
- Tomasello, M., Akhtar, N., Dodson, K., & Rekau, L. (1997). Differential productivity in young children's use of nouns and verbs. *Journal of Child Language*, 24, 373-387. <https://doi.org/10.1017/S0305000997003085>
- Tomasello, M. (2000a). Do young children have adult syntactic competence? *Cognition*, 74, 209-253. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(99\)00069-4](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(99)00069-4)
- Tomasello, M. (2000b). First steps toward a usage-theory of language acquisition. *Cognitive Linguistics*, 11(1/2), 61-82. <https://doi.org/10.1515/cogl.2001.012>
- Uslu, B. (2017). *The study of the effects of life-focused foreign language acquisition program on 50-74 old Turkish children's English learning*. [Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- St. Clair, M. C., Monaghan, P., & Christiansen, M. H. (2010). Learning grammatical categories from distributional cues: Flexible frames for language acquisition. *Cognition*, 116, 341-360. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2010.05.012>
- Wartenburger, I., Heekeren, H. R., Abutalebi, J., Cappa, S. F., Villringer, A., & Perani, D. (2003). Early setting of grammatical processing in the bilingual brain. *Neuron*, 37, 159-170. [https://doi.org/10.1016/S0896-6273\(02\)01150-9](https://doi.org/10.1016/S0896-6273(02)01150-9)
- Yazıcı, Z. G. (2007). *The effect of language focused-preschool education program on Turkish acquisition of bilingual children speaking Turkish as the first and second language*. [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yavuz, N. (2012). *Acquisition of scrambling in Turkish and Japanese as a second language*. [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yılmaz-Çiftçi, N. (2022). *Diller arası sözcük bilgisi testi Türkçe (CLT-TR): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Zenci, S. (2015). *Overt and null pronouns in the acquisition of Turkish as a second language*. [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

ENGLISH VERSION

1. Introduction

Language acquisition has been an intriguing topic of research for many years now. There have been several hypotheses to explain how human beings acquire their first language and how this process differs in second language acquisition (Hummel, 2021). Children learn the intricate patterning of the linguistic units that make up their language during the very first years of life and under various circumstances, and simultaneously or sequentially children and adults master other languages, as well. Many researchers have been quite interested in how the mind does this. In order to provide a broad overview of the pertinent research in Türkiye, this study aimed to focus on and investigate the doctoral research on language acquisition between the years of 2000 and 2024.

Research on language acquisition requires an appealing interdisciplinary perspective. Although there have been many studies conducted in the field, crucial issues and controversies have arisen due to distinct scientific traditions employed. In their first few years of life, children learn the intricate patterns in language and develop into proficient communicators of their ideas and emotions in a variety of contexts. (Tomasello, 2000a). Children begin by producing a few types of constructions, and gradually increase the complexity of their language. With respect to the underlying mechanisms of the acquisition of language, the debate still revolves around the very basic question; the extent to which the ability to acquire a language is the result of experience-based learning and whether they are domain-general, i.e. apply to other cognitive domains, therefore not specific to language, or they are domain-specific, i.e. based on innate mechanisms, or a third option proposing that language is built on a domain-general learning process but is limited by intrinsic domain-specific laws of language structure as put forth by recent research (Friederici, 2012).

1.1. First Language Acquisition

One of the main controversies in understanding the problem of acquiring language arises from the relative contributions of innate knowledge and experience-based

learning (Banaruee et al., 2022). Whereas some scholars advocate that language acquisition is governed by the innate principles of Universal Grammar (UG), others emphasize the role of experience and domain-general learning mechanisms. The hypothesis put forth by generative linguists is that merely an analysis of the language input is not sufficient to explain especially acquisition and an innate mechanism is required to guide the process. The strongest argument has been the "poverty of stimulus" argument, which says that the input to children does not actually contain sufficient information to account for their linguistic representation (Behrens, 2009; Chomsky, 1971 as cited in Perfors et al., 2006). To illustrate, Lidz et al. (2003) administered a study providing evidence in favour of the nativist perspective, and displayed that learners' use of distributional analysis of the input must rely on the representational presuppositions of the learner in order to acquire some aspects of their language. They analysed the input that infants were exposed to within their environment with a focus on a specific structure. In more detail, the study by Lidz et al. relied on one of the 'poverty of stimulus' arguments concerning the hierarchical structure of NP and the anaphoric uses of *one*. They advocated that the nested structure hypothesis for the anaphoric use of *one* did not occur sufficiently to impact children's learning. The result of their investigation relying on the CHILDES database revealed that anaphoric uses of *one* are syntactically uninformative. Of the 792 sentences containing one with anaphoric uses (after omitting numerals, deictic, or impersonal pronouns), they found that only 2 of them occurred in a context where *one* was unambiguously indicated to have anaphoric informative uses in the input, others were either ungrammatical uses of *one*, or the antecedent consisted of a determiner-noun sequence (e.g., the ball) or a pronoun, etc. Therefore, the researchers concluded that this syntactic understanding could not have originated only from the input.

Generative linguists posit that children are born equipped with UG; however, they do not explain how they build up basic aspects of their language during the early ages of life. Therefore, others seek to expand on the details of the

process through which children acquire language. Elman's (1993) network, for instance, was able to generate complex questions on the grounds of the "starting small" hypothesis, based on a grammar that had certain fundamental properties. In other words, Elman's network suggested that complex sentences could be generated from knowledge of simpler sentences by incorporating the relevant components of the complex structure. Furthermore, Tomasello (2000b) proposed an alternative theory, namely, a usage-based theory of language acquisition. He claimed that children operated with different psycholinguistic units from adults in contrast to what generative linguists said. He advocated that a distinct path must be followed in understanding the process of children's early language acquisition. Language is defined as "a structured inventory of symbolic units" within the usage-based theory. In order to specify the basis of children's language, Tomasello gathered both observational and experimental data. To illustrate, he presented the results of a diary data of his own daughter T during the period from 15 to 24 months of age, and analysed each of her verbs. He concluded that children's early language was organized and structured primarily on individual verbs and other predictive phrases, rather than following a generalized pattern relying on abstract linguistic competence. He stated, "The 2-year-old child's syntactic competence is comprised of verb-specific constructions with open nominal slots" (p. 214). An earlier study had come up with similar results. In a study with children from 1 to 3 years of age, Lieven et al. (1997) found that children did not use most of their verbs and predicative terms in more than one construction type at early stages. Several other studies have revealed that children do not master all their verbs at once, but they master specific forms with some verbs, and others with different verbs. Notably, the forms they acquire appear to be highly frequent and highly irregular forms that they heard from adults (e.g. Pizutto & Caselli, 1994; Rubino & Pire, 1998).

Studies with children at young ages provide insights into children's developmental trajectory, revealing whether they actually acquire their abstract syntactic knowledge gradually or possess this knowledge from the outset. Tomasello et al. (1997) administered an experiment with children just beginning to combine words. Four new words—two nouns and two verbs—were introduced to the kids, and they were given the chance to use them and to guess the morphological endings—plural for nouns, past tense for verbs. Results revealed a conspicuous difference in the way children blended their novel words with existing words. They successfully combined their newly learned nouns productively with already known words as in *I want my wug* and *Wug did it* whereas they hardly blended their newly learned verbs with other existing words. Working with slightly older children, Dodson and Tomasello (1998) similarly found out that very few of the children produced a novel transitive utterance with their newly learned verbs, and three of 6 children in total who produced such a novel

utterance were over 3 years old. Based on these findings, the researchers proposed that 3 years of age might be a milestone for young children to create a more abstract and verb-general transitive construction. Tomasello (2000a) put forward that "their general failure to do so at early ages suggests that they do not possess the abstract structures that would enable this generativity" (p. 221). The later research supported him revealing a steady increase in children's producing novel utterances (Berman, 1993). Brooks et al. (1999) conducted a study with 72 children divided into three age groups (24 in each of the age groups; 3, 4-5, and 8 years of age). Accordingly, all children showed a greater tendency to overgeneralize when using verbs that they were less familiar with, which is consistent with the theory that verb usage in specific construction types became entrenched in children over time and that exposure to such construction types made them less likely to use those verbs in other contexts. Many distributional cues in the children's language environment may assist in language acquisition. St. Clair et al. (2010) investigated the data obtained via corpus analyses and connectionist modelling. The fundamental idea is that high frequency co-occurrences form the basis for the derivation of grammatical categories. They proposed that children make use of flexible frames in grammatical categorization, where the preceding and the succeeding words provide information about the category of the intervening word. In this regard, the researchers basically focused on the distinction between bigram and trigram distributional information. The results showed that the bigrams were more effective in learning of the grammatical categories of words in child-directed speech. Studies sought to reveal individual differences in children and the relation to variations in the input. Huttenlocher et al. (2002) criticized earlier studies which involved very young children as they did not show the possibility of a relation to the input which could be observed at later stages of development. Thus, they investigated the relation between children's skill and the input in 4-year-olds. The results displayed that a relation of child language to parent input might be found for syntactic skills which were not related to input at earlier stages. Furthermore, they looked into the teacher-child relation for exploring the input effects. It was observed that the teacher input was significantly related to the growth in the level of children's skill over the school year. In essence, Huttenlocher et al. (2002) observed that greater proportions of complex syntactic forms in input enabled children to achieve higher levels of proficiency in both comprehension and production.

The critical period for language acquisition is often examined in the context of second language acquisition. The major arguments have usually been over the decreasing plasticity in the adult brain, and the so-called "critical period hypothesis" which was put forth by Penfield and Roberts in 1959 and made popular with Lenneberg's biological foundations in 1967 (Tochon, 2009). Opinions have revolved around two poles; one claiming that

achieving a language would be difficult after puberty, the other arguing that there would be no change. The literature, in fact, provided evidence for the hypothesis. To illustrate, Friedmann and Rusou (2015) approached this argument by investigating the children who missed the critical period for acquiring their first language due to a range of reasons including growing up in isolation, having hearing-impairment or thiamine deficiency which results in problems in brain development, etc. They concluded that the acquisition of syntax had a critical period which ends in the first year of life and children had severe syntactic impairments when they missed that.

To conclude, although there has been a considerable number of research on the acquisition of first language in decades, the understanding of the process is actually not complete yet. Apparently, the literature shows that it is pre-eminent to appreciate the interplay between the structures in children's brain and the structure in the input within the environment in developing theories of language acquisition.

1.2. Second Language Acquisition

The nature of the differences between L2 and L1 processing is still controversial and underdetermined. With respect to L2 processing, as Kırkıcı and Clahsen (2013) stated, the discussions have been commonly over two main views. It has been proposed that the same mechanisms are used both in L1 and in L2 processing, and yet L1 transfer from an L2 learner's native language or slower and more cognitively demanding L2 processing account for variations in L1 and L2 processing methods. Another proposal has claimed that certain aspects of L2 processing are not native-like in comparison to L1 processing. Lexical memory has a more significant role in L2 processing as compared to procedural system. To further examine the similarities and differences between L1 and L2 processing, Kırkıcı and Clahsen (2013) conducted a study using the masked priming paradigm and analysed how inflected and derived word forms were processed in L1 and L2 Turkish. Native speakers and advanced L2 learners of Turkish participated in the study. The findings showed that L1 speakers of Turkish had identical priming effects for inflection and derivation, but L2 speakers had distinct ones. Derived words had substantial priming effects in both L1 and L2, while inflected words exhibited priming effects in L1 but not in L2. Thus, Kırkıcı and Clahsen rejected the idea that L1 and L2 processing are similar and that L2 processing needs more time given that it is impacted by L1 transfer. Based on their research, they suggested that although L2 processing does not include morphological decomposition, lexical representations of morphologically challenging terms by advanced L2 learners are the same as those of L1 speakers. As a result, more intricate justifications are needed to explain L2 processing challenges. In the acquisition of a second language, the effects of several variables will be observed. These can be listed as follows: L1-L2 differences, the age of acquisition, individual differences, the role of

learning context (immersion vs. instruction), L2 proficiency and the amount of exposure (DeKeyser, 2005). For L2 acquisition, there may be interactions between the linguistic components of L1 and L2. Since linguistic differences or similarities are the basis of both positive and negative cross-linguistic transfer effects, L1 knowledge has been regarded as a significant source of impact (Caffara et al., 2015). According to the hypothesis, shared syntactic norms across L1 and L2 can facilitate cross-linguistic transfer (positive transfer) for L2 learners; otherwise, cross-linguistic impacts might not be observed or can result in answers that are not grammatically correct (negative transfer; Tokowicz & MacWhinney, 2005).

The starting age of L2 learning is believed to determine the L2 ultimate attainment (Bylund et al., 2021). One of the most famous theories on this issue has been the critical period hypothesis, according to which early exposure to language is vital for effective (or native-like attainment of) language acquisition. There has been some evidence of critical period previously reported in L1 acquisition; however, it seems to be still a matter of debate whether the critical period hypothesis can be generalized to L2 acquisition. Many studies and theories of the critical period for language have asked until when we acquire another language like a first language (Friedmann, & Rusou, 2015). Furthermore, it has been shown by pertinent research that lower attainment is linked to later exposure to L2. In contrast to lexical-semantic processing, which is highly dependent on L2 proficiency, Wartenburger et al. (2003) observed that grammatical processing is impaired when L2 is learnt later in life. Nevertheless, based on her critical review of ERP and fMRI studies, Kotz (2009) asserted that the critical period may not be as significant as it is claimed to be previously, and the patterns of brain activity appear to be shaped mostly by L2 proficiency. In a similar vein, Rossi et al. (2006) suggested that L2 processing may be influenced by both the degree of L2 proficiency and the age of acquisition.

The amount and nature of L2 input (in naturalistic vs instructed contexts) can affect how quickly someone picks up a second language. When it comes to instruction, second language exposure is limited to the classroom; learners are exposed to the language in a planned, sporadic manner and aren't given a massive amount of input. Conversely, in the case of immersion, L2 exposure entails a large amount of input from a range of sources and social contexts (Muñoz, 2010). It is assumed that L2 learners can become native-like through realistic exposure (Caffara et al., 2015). Additionally, exposure has a major influence on how the L2 brain is organised. Perani et al. (2003), for instance, demonstrated how bilinguals' patterns of brain activity were impacted by their exposure to L2. Moreover, De Carli et al. (2015) found that adult Italian-Spanish bilinguals who attained high levels of competence in their L2—Italian or Spanish—due to emigration or growing up in a bilingual environment had notable effects on language usage and

cognitive skills. They displayed that a high level of bilingual proficiency is attained and maintained in large part by consistent and extensive usage of L2.

Individual differences modulate L2 processing of syntactic ambiguities (Li et al., 2022). To illustrate, With German speakers of English, Hopp (2015) emphasised the significance of individual variances. He investigated the impacts of working memory, reading speed, automaticity in lexical access, proficiency, and grammatical integration ability in order to ascertain how to resolve temporary object-subject ambiguity in garden path phrases such as "When Anne bathed the baby fell out of the bathtub." The findings demonstrated that an individual difference variable that influenced recovery processes in the L2 comprehension of object-subject ambiguity was syntactic integration ability. The further research by Antón-Méndez et al. (2015) looked at the relationships between beginning age, prior bilingualism, attitude, language anxiety, and language competency in taught second language acquisition. 564 Australian twins in their adolescence were included in the studies. Also, by comparing differences between about 100 pairs of monozygotic twins, the researchers aimed to pinpoint the precise environmental influences connected to attitude and anxiety on accomplishment. Regardless of natural language ability or L1-L2 linkages, the results showed a clear correlation between L2 competency and attitude towards language learning in instructed second language acquisition.

Over the years, researchers have become increasingly interested in the capacity to acquire languages. Numerous theories and hypotheses have been put forth. To allow for a detailed knowledge of the acquisition process in both L1 and L2, a significant number of studies has been conducted. On the one hand, humans are remarkably adept at learning language, in all of its complexity, at remarkably young ages. However, mastering a second language to the point where one is a native speaker is a difficult task. The neural basis of second language processing might be the same as first language, yet the differences in acquisition vary depending on the L2 factors in syntactic processing, such as age of acquisition, level of language proficiency, amount of exposure, individual differences, etc.

Given the various discussions and findings in the field of language acquisition, which influence several other research topics due to its interdisciplinary nature, there is an urgent need to investigate language acquisition trends in Türkiye context, as well. The two major questions guiding the present study are as follows:

1. What are the main topics and general characteristics (language of publication and location, main field of study) of doctoral research on language acquisition between 2000 and 2024 in Türkiye?
2. What are the major patterns of research methodology and emerging findings (results and implications) in the doctoral research on language acquisition in Türkiye?

Based upon these research questions, the present study aims to provide a general picture of the doctoral dissertations published between 2000 and 2024 in order to capture the most recent discussions and focal points in the relevant field in Türkiye. The dissertations were accessible through Council of Higher Education (CoHE). To this end, it analyses research foci, language(s), participants, data collection tools and procedure as well as main themes and implications that emerged in the studies.

2. Method

The present study aimed to provide an investigation of the doctoral research on language acquisition in Türkiye between 2000 and 2024. The method section presents the details about the database, the selection criteria, and the data included for the analysis within the scope of this study.

2.1. Design

In order to collect the data (the theses on language acquisition in Türkiye), the collection of theses provided by the Council of Higher Education (CoHE) in Türkiye was used.

The Council of Higher Education (YÖK, Yükseköğretim Kurumu) provides open access to the theses prepared in Türkiye. It is possible to have full access in an electronic environment with the permission of the respective authors. CoHE National Thesis Centre is the only centre in which Master's, doctoral, specialization in medicine and dentistry and proficiency in arts theses are collected.

CoHE National Thesis Centre in Türkiye allows three types of search options on the website; namely, Basic, Advanced and Detailed Search. Basic Search allows users to enter a key word or phrase and select the search field (title author name, supervisor, subject, index, abstract, and all), access type (authorized or not), and thesis type (Master's, doctoral dissertation, etc.). Advanced Search is similar to Basic Search option, yet it allows users to determine more selection criteria such as specifying several key words, search field, search type, publication year(s), thesis type, access permission, university (where the thesis was written), institute, group (natural and applied sciences, social sciences, medicine), language (in which the thesis was written), and status (approved or in progress). As to Detailed Search, it does not allow users to enter key words, yet one can search theses by entering other detailed information such as where the thesis is prepared (university, field of study, etc.). Considering the main goals of the present study, Advanced Search was the best search option to collect the relevant doctoral research on language acquisition between 2000 and 2024 in Türkiye.

2.2. Unit of Study

There was no specified sample group used in this study's direct data gathering procedure. However, the demographics of the sample groups in the research under

review, including age, gender, and educational attainment, were taken into consideration while making analyses.

2.3. Procedure

The studies included in the review were systematically analysed in accordance with the screening criteria. The literature was filtered according to the inclusion and exclusion criteria determined in the selection of the studies.

2.3.1. Ethical disclosure

In the present study, all the rules specified in the “Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions” were followed. None of the actions indicated under the second section of the Directive, “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics”, have been carried out. The author(s) also declare that there is no need for ethical approval for the present study.

2.4. Measures

2.4.1. Systematic document analysis

In this study, systematic document analysis was employed as the data collection method. Doctoral theses published between 2000 and 2024 in Türkiye were retrieved from the National Thesis Centre of the Council of Higher Education (CoHE). Using advanced search options and specific keywords, relevant dissertations were filtered by topic, language, university, and publication year, and subsequently analysed based on the research questions.

2.5. Data Analysis

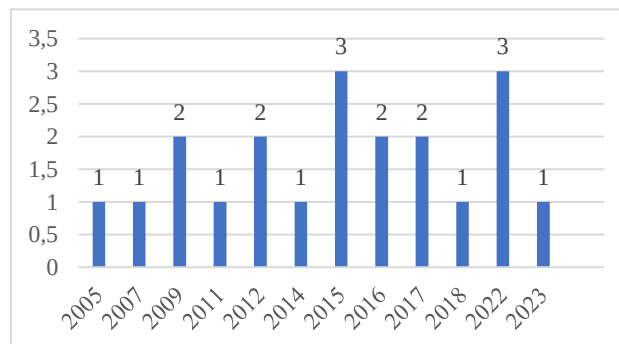
The content analysis approach was employed in this study, and themes and sub-themes were identified in order to categorise the qualitative data. Descriptive statistical information was provided for the studies that used numerical data.

3. Results

Language acquisition has been of great interest to many researchers. There have been discussions on how human beings acquire their first and second languages in different environments and under varying circumstances, what the confounding factors are and how the area of research interferes with other disciplines such as psychology, education, neuroscience, cognitive science, computing, etc. The present study aimed to investigate and provide a picture of trends in doctoral research on language acquisition in Türkiye. To this end, the collection of theses provided by the Council of Higher Education (CoHE) in Türkiye was used. The doctoral research published between 2000 and 2024 were analysed in terms of their research foci, language(s), participants, data collection tools and procedure as well as main themes and implications emerged in the studies. In the present study, a total of 20 dissertations were further examined based on the inclusion criteria. The main results are presented here below.

The general characteristics of these doctoral research on language acquisition are as follows: 8 of the 20 dissertations were written in English whereas 12 were written in Turkish. The highest number of doctoral research was published in the years of 2015 and 2022 as illustrated in Figure 1 below.

Figure 1. Distribution of publications by year

These dissertations on language acquisition were heavily published by doctoral students at English Language Teaching (n= 7) or Foreign Language Education (n= 2), followed by those at Turkish Language Education (n= 3) or Turkish Language and Literature (n= 1). The other doctoral dissertations were also produced by students from a number of various programs: Preschool Teaching (n=1), Linguistics (n=1), Computer Education and Instructional Technology (n= 1), Child Development and Education (n= 3), and Basic Islamic Studies (n= 1).

For a general picture, first of all, the purposes of the studies were investigated. The analysis showed that the dissertations aimed to reveal the details about the acquisition of L1, L2 (and also L3 included), there were 4 studies which ultimately investigated L1 acquisition. The majority of the studies (n=15) were mainly related to L2 acquisition. There was only one study which also focused on L3 acquisition.

3.1. First Language Acquisition

The analysis of the data collected through CoHE platform resulted in 4 doctoral dissertations which investigated the first language acquisition, all of which focused on the Turkish language.

In her dissertation, Keklik (2009) studied vocabulary acquisition in Turkish children up to 11 years old. She aimed to identify the frequently used 3000 words in Turkish, and to test the level of remembrance of 120 words with opposite meanings by children at the age 6, 8, 10 and 11. Keklik analysed 78 sources to determine 3000 target words, and she conducted the vocabulary test, which aimed to measure the remembrance level of 120 target words, with 690 students. In her study, Keklik divided 3000 words into two categories depending on the age groups, namely 1200 words for 0-6 years old and 1800 words for 7-11 years old. Furthermore, she listed the most well-known

and the least-known words together with their opposite meanings by all age groups.

In another study, Okay (2015) examined the effect of the story method on developing children's receptive and expressive language and their acquisition of scientific vocabulary. The subjects included 52 children of 48-72 months old. The data were collected by using both quantitative and qualitative methods. The data collection tools consisted of a General Information Form to obtain general information about children and their families, Expressive and Receptive Language Test in Turkish and Scientific Vocabulary Acquisition Assessment Form, both of which were used as pre-test, post-test and follow-up test, to find out how children's vocabulary skills were developed with the Education Program Supported with Stories with Scientific Content. Furthermore, the data based on observation and interviews with teachers and parents was collected to evaluate the education program. The results suggested that the education program strengthened children's vocabulary skills and scientific vocabulary acquisition.

Ergin (2015) aimed to provide a better understanding of whether children's language acquisition and visual perception are explained by the explanatory reasoning and acquaintance stimulation of mothers to their children. The subjects were 425 children of 5-6 years old as well as their mothers. The data collection tools included a General Information Form, British Picture Vocabulary Scale, Frosting Developmental Test of Visual Perception, and Explanatory Reasoning and Acquaintance Stimulation subscales. The results showed that the age, profession and educational level of mothers had significant relations with their explanatory reasoning behaviours. Furthermore, the birth order of children, profession and educational level of mothers had significant relations with mothers' acquaintance stimulation behaviours. More interestingly, Ergin found that children's language acquisition was positively influenced by these explanatory reasoning and acquaintance stimulation behaviours.

In a more recent study, Akgül (2023) examined the role of using cartoon-based activities in Turkish lessons on the linguistic and intellectual skills of 7th-grade students. This study, guided by an action research design within a qualitative framework, involved 23 students and employed 8 action plans developed by the researcher. The methods included the use of researcher and student diaries, documents, observation forms, and interview forms for data collection. These data were then analysed using content analysis techniques. The findings revealed that incorporating cartoons into Turkish lessons significantly enhanced students' basic language and intellectual skills. Students demonstrated an increased ability to express their feelings and thoughts both orally and in writing, engaged in critical and creative thinking, and showed improved problem-solving skills. Additionally, the study observed that students experienced more enduring learning and

maintained high levels of motivation towards their studies due to the engaging and enjoyable nature of cartoon-supported lessons.

All in all, there were only 4 doctoral dissertations in the present study which sought to investigate first language acquisition. The language focused on was merely Turkish, most likely due to the accessibility of the participants. The participants included various age groups of young children, starting from those between 48-72 months old to 7th grade students at around 13 years old. The goals of the studies varied. Keklik (2009) looked into vocabulary acquisition in children up to 11 years old, and identified the most frequently used 3000 words in Turkish. Okay (2015) investigated the role of story method on the development of children's receptive and expressive language as well as the acquisition of scientific vocabulary whilst Algül (2023) examined the role of using cartoon-based activities on the linguistic and intellectual skills. Ergin (2015) analysed the relation between children's language acquisition and their mothers' behaviours. When compared with the literature on the first language acquisition, the doctoral research in Türkiye does not directly focus on the developmental trajectory or the structure in children's brain, yet how different methods contribute to the acquisition process. Furthermore, as Huttenlocher et al. (2002) examined children-parent and children-teacher interaction, Ergin (2015) looked into children-parent interaction in the first language acquisition.

3.2. Second/Third Language Acquisition

As pointed out above, there were 15 studies which mainly investigated L2 acquisition. 7 of these studies were related to the acquisition of English as a second language, and another 7 focused on the acquisition of Turkish as a second language, one of these studies also focused on Japanese. There was one study about Arabic as a second language. Furthermore, there was one study which focused on L3 acquisition.

3.2.1. Turkish as a second language

In her dissertation, Yazıcı (2007) investigated how a language-focused preschool education program affected Turkish acquisition of bilingual children speaking Turkish as a first or second language. The study was conducted with 57 children at the age of 5 or 6. The subjects were those speaking Turkish L1 in Norway (n=30) or Turkish L2 in Türkiye (n=27). Yazıcı evaluated the effects of a 12-week language focused preschool education program (LFPEP) using a pre-test and post-test. She also used other tests for data collection including Early Childhood Development, Average Pronunciation Length, Descoedres Dictionary Test, and Peabody Picture Vocabulary Test. LPFEP is a student-centred program and it consists of activities which require active participation of children through games, music, arts, stories, etc. The results revealed that LFPEP contributed to the development of receptive and expressive language skills of Turkish L1 and Turkish L2 speakers.

In another study, Yavuz (2012) examined the acquisition of scrambling as a second language in Turkish and Japanese. She aimed to provide an understanding of how L1 transfer influences L2 acquisition. English is not a scrambled language, yet Japanese and Turkish are. Therefore, she analysed the acquisition of Japanese L2 by Turkish L1 speakers, Turkish L2 by Japanese L1 speakers, and Turkish L2 by English L1 speakers. The subjects included 51 students at Japanese language department in Ankara, 42 students at Turkish language department in Tokyo, and 15 English L1 students learning Turkish L2 in Ankara. There were also 6 Japanese and 7 Turkish students in the control group. Based on the placement test, the students were divided into beginner, intermediate and advanced level of proficiency. In order to collect data, she used a comprehension, production, and metalinguistic test. The results showed that learners acquired scrambling faster if their L1 already had a similar structure. In other words, both Japanese learners of Turkish L2 and Turkish learners of Japanese L2 acquired scrambling in their L2 earlier than English learners of Turkish L2.

Erol (2014) aimed to examine the issue of vocabulary acquisition at basic level while learning Turkish as a second language. For this purpose, he analysed the words in the course books in terms of frequency, commonality and readability, and compared them to the Word Frequency Dictionary of Written Turkish. Based on this analysis, Erol suggested a list of 1000 target words for basic level (A1-A2 according to CEFR) to improve the Turkish L2 acquisition.

Based on the scope of Full Transfer/ Full Access Hypothesis, Zenci (2015) investigated the acquisition of overt and null pronouns in Turkish L2. The subjects consisted of 103 learners of Turkish L2 in two levels of proficiency, namely, intermediate (n=60) and advanced (n=43). Data were collected by using a written interpretation test and a sentence-picture matching test. The results suggested that L1 transfer influenced the binding properties in Turkish L2. More precisely, if the binding properties in L1 and Turkish L2 are similar, this facilitated the acquisition of Turkish L2 whereas if not, the speakers of the languages which do not share similar structural patterns have challenges, particularly in the binding of overt pronoun. Furthermore, the analysis of the data gathered showed that the level proficiency in Turkish L2 played an important role in the binding of overt and null pronouns.

Ateş (2016) conducted a study to find how Gass's second language acquisition model might affect vocabulary acquisition in Turkish L2. To this end, she organized hierarchical vocabulary activities based on Gass's model, and tested how these activities will affect their vocabulary acquisition as compared to regular activities in coursebooks. The subjects consisted of 28 students of Turkish L2 at upper-intermediate level (B2 according to Common European Framework, CEFR). After teaching a total number of 133 target words/phrases, Ateş used a

Vocabulary Scale as the pre-test, post-test and follow-up test. Furthermore, she conducted semi-structured interviews with the subjects. The results showed that the experimental group had higher performance after the treatment although they started at a lower level than the control group, thereby suggesting that Gass's model has a significant effect on vocabulary acquisition in Turkish L2.

Kutlay (2017) aimed to investigate the morphological processing of inflected and derived words in Turkish among native (L1) and non-native (L2) speakers. The study recruited 144 participants, divided equally between 72 native Turkish speakers and 72 late L2 learners of Turkish with English as their L1, all of whom were residing in Türkiye when the study was conducted. The L2 participants had an average of 15.12 years of exposure to Turkish. Using a masked priming paradigm, the study compared the reaction times and accuracy rates in recognizing morphologically complex words. The results indicated that L1 Turkish speakers processed inflected words through decomposition, while derived words were accessed via full form representations. In contrast, L2 learners exhibited full listing patterns for both inflected and derived forms, suggesting a lack of morphological decomposition. This pattern was consistent regardless of the frequency effects, indicating that even advanced L2 learners process Turkish morphology differently from native speakers.

In another study, Efeoğlu (2018) examined the acquisition of L2 Turkish morphology among late L2 learners from different L1 backgrounds (i.e. English, Russian, Chinese, Japanese). The study included 90 participants, consisting of 72 late L2 learners and 18 native Turkish speakers as a control group. Each L2 group had 18 participants. The methods involved elicited oral production tasks, written forced elicitation tasks, and a Turkish cloze test to measure proficiency. The results revealed that L1 morphological similarities facilitated better performance in L2 acquisition. L1 Russian speakers, whose language has a rich inflectional system, performed better than others, while L1 Chinese speakers, whose language lacks inflectional morphemes, performed the worst. The study underscored the significant role of L1 morphological structures in acquiring L2 morphology and the challenges faced by learners from typologically different L1 backgrounds.

In short, there were 7 studies investigating the acquisition of Turkish as a second language. In line with the relevant literature, most of them focused on L1 transfer, the difference between L1 and L2 processing, some of them focused on vocabulary acquisition in particular, and there was only one study which investigated the role of a language-focused preschool education program on the acquisition of Turkish L2. As the previous literature (Caffara et al., 2015; Tokowicz & MacWhinney, 2005) suggested, the linguistic features of L1 and L2 learners can benefit from a cross-linguistic transfer when L1 and L2 share syntactic structures.

3.2.2. English as a second language

The first study on the acquisition of English as a second language was conducted by Karaata (2005). The purpose of the study was to develop course materials for the language acquisition course at the Department of English Language Teaching. To this end, Karaata conducted a questionnaire with 10 instructors from 8 universities in various cities of Türkiye, and thereby prepared a syllabus based on their responses. The questionnaire included three main parts and asked questions about the course structure, the course content, as well as class projects, discussions and micro-teaching activities. Afterwards, he selected appropriate materials and modified them according to the target group. In his dissertation, Karaata presented the course content suggested, as well. It consisted of 5 sections, namely (i) language and the brain, (ii) first language acquisition, (iii) second language acquisition, (iv) psychology and language acquisition, and (v) theories of learning. Each section ended with relevant discussion questions.

In his dissertation, Saran (2009) explored how the use of mobile phones might be used to support vocabulary acquisition of learners of English L2. For this purpose, Saran administered a pre-test/post-test quasi-experimental design (including the following steps respectively: pre-study questionnaire, pre-test, treatment, post-test, questionnaire, and retention test) and semi-structured interviews. The subjects included a total of 165 students at the English preparatory program. Saran divided the subjects into three groups to enable a comparison of using mobile phones, web pages and printed materials. The results showed that using mobile phones supported the acquisition of vocabulary in English L2.

In another study, Altunkol (2011) aimed to investigate the role of Turkish L1 and explicit instruction on the acquisition of English causative/inchoative transitivity alternations. Altunkol followed a pre-test/post-test experimental design. Accordingly, she used a pre-test including a grammaticality judgment and correction task, a preference task and a translation task. Later, explicit instruction was given to the experimental group, and one week after the treatment, she gave a post-test and ten weeks later, the retention test was administered. The subjects included 53 students at the Department of English Language Teaching. It was observed that there were errors in L2 tasks, which might be strongly interpreted as a result of L1 influence, and explicit instruction strengthened the performance of learners on the grammaticality judgment and correction tasks.

Biçki (2012) aimed to investigate the acquisition of English collocations by adult Turkish learners of English L2 and the influence of Turkish L1 if any. To this end, he aimed to identify the common mistakes made in academic writing by Turkish adult learners of English. He examined the patterns in 177 essays written by students at the Department of English Language Teaching. As a result, he

found significant influence of L1 on the construction of deviant collocations, and learners have challenges with certain verb-noun collocations, thereby leading to mistakes or redundant usages.

As opposed to the research conducted with adults, Uslu (2017) investigated the acquisition of English as an L2 by Turkish children. In this regard, she recruited 80 children at the age of 50 and 74 months from preschools in Konya, Türkiye, divided into an experimental group (n= 36 children, and 4 children were excluded from the study because they did not continue the school) and a control group (n=40 children), and analysed the influence of the 'Life-Focused Foreign Language Acquisition' (LFFLA) program. Uslu employed a quasi-experimental design. The data collection tools included the LFFLA scale and semi-structured interviews. The LFFLAS, consisting of 78 items across four sub-dimensions, was validated and found reliable for assessing the English skills of the preschoolers. The results also suggested that the LFFLA program was effective in children's language acquisition, particularly in terms of English comprehension and usage skills, given that it required an active use of English, created a positive attitude towards the target language, and ensured interaction between the learners.

Güngör (2022) investigated the effects of explicit and implicit teaching methods on the acquisition of speech acts in instructed second language acquisition contexts. The study employed an exploratory sequential design. The methodology included document analysis, classroom observations, interviews with instructors, and a series of tests (speech-act test, explicit and implicit testing tools for knowledge, politeness test, and utterance conformity test). In the initial part of the study, 63 students and 6 academicians were recruited in order to collect qualitative data and to provide descriptive details. In the second part of the study, the data were collected through a number of participants for each method, namely, 367 participants for speech-act test, 321 for explicit and implicit testing, 90 for politeness test, and 99 for utterance conformity test. The research aimed to determine how speech acts are taught and learned, focusing on whether explicit knowledge can be transformed into implicit knowledge and the role of L1 transfer. The results indicated that explicit knowledge could be transformed into implicit knowledge under suitable conditions and that L1 transfer of sociopragmatic knowledge occurs in second language acquisition environments.

In another recent study, Tanyer (2022) examined the comprehension and production of psych-verbs in English among Turkish-speaking EFL learners. The study aimed to investigate the accuracy and preferences of learners while using psych-verbs, focusing on different types of psych-verbs and various language levels. A total of 239 undergraduate EFL learners participated in the study, with their language proficiency ranging from A2 to C2 levels according to CEFR. The methodology included data

collection through the Oxford Quick Placement Test, a background information survey, a vocabulary translation task, and several data gathering tasks including written production, acceptability judgement, and picture identification tasks. The results indicated that learners had varying levels of accuracy with psych-verbs, with OE (Object Experiences) verbs such as “frighten” generally posing more difficulty than SE (Subject Experiences) verbs such as “fear”, especially at lower proficiency levels. The findings suggest that the presence of zero causative morphology in OE verbs poses a significant challenge for Turkish learners of English, supporting previous research in the field.

To sum up, the doctoral research on the acquisition of English as a second language mainly focused on the acquisition of particular structures such as collocations and psych-verbs, L1 transfer, the role of various teaching methods and tools on the acquisition process. There was also one doctoral research which particularly aimed to develop course materials for the language acquisition course at university level, although it did not directly investigate the acquisition process.

3.2.3. Arabic as a second language

The dissertation by Aburidi (2022) investigated the acquisition of Arabic as a second language through the lenses of neurolinguistics and psycholinguistics. The main goals of the study were to address learning challenges and discuss modern aspects of Arabic language acquisition. It combined the theoretical review and practical observations with 15 Turkish students at university level. The dissertation was divided into four sections, namely, (i) Applied Linguistics and Language Acquisition, (ii) Brain and Neurolinguistics and their Relations with Linguistic Phenomena, (iii) Psychology and Linguistic Phenomena, and (iv) Linguistic Errors in Non-Native Arabic Speakers and Their Neurological Mental Causes. The results highlighted the specific challenges in pronunciation and comprehension due to the differences between Arabic and the participants’ native languages.

3.2.4. English as a third language

In addition to the studies above, there was also one doctoral research which focused on L3 acquisition. Çabuk (2016) examined the role of cross-linguistic influence in L3 acquisition. For this purpose, she focused on English adpositions. Given that adpositions in Turkish, Kurdish and English differ in their morphology and syntax, Çabuk aimed to understand whether L1 or L2 plays a crucial role in terms of cross linguistic influence on the acquisition of L3 (English) adpositions. She used off-line (picture description) and on-line (self-paced reading) tasks to investigate comprehension, processing, and production of English prepositions (in, on, at, behind, over, and to). The subjects included 67 high school students, namely, Kurdish L1 – Turkish L2 bilinguals learning English L3 (n=33) and Turkish L1 speakers learning English L2 (n=34). It was

observed that Turkish-Kurdish bilinguals had better performance, especially when there were structural overlaps between Kurdish L1 and English L3, thereby suggesting cross-linguistic influence of the typologically similar language on the L3 acquisition.

4. Discussion

The present study aimed to provide an analysis of the doctoral research on language acquisition in Türkiye between the years of 2000 and 2024. When looked into the literature, there have been many studies conducted in order to understand the process of L1 and L2 acquisition. Abundant bodies of findings have been collected in a variety of fields such as linguistics, psychology, neuroscience, and computer science. However, many long-running debates have remained unsolved yet. The ultimate factor appears to be the fact that language acquisition is so complex and a precise framework is needed to reveal what it actually involves. Nevertheless, the relevant literature over the decades has provided an important insight suggesting that not only innate mechanisms but also environmental and individual factors should be taken into consideration. An interdisciplinary approach allows for a more thorough understanding of language acquisition. The focus of the doctoral dissertations in the present study was mainly on linguistic and educational methods. Research from various disciplines, including psychology and neuroscience, would aid in understanding the cognitive and emotional processes involved in the process. This would allow language acquisition models to be assessed from a wider angle and provide a more comprehensive understanding.

The doctoral research in Türkiye mainly focused on the acquisition of Turkish as a first language, Turkish as a second language, English as a second language, and some other similar studies. These studies ultimately investigated the cross-linguistic transfer between L1 and L2, the role of various teaching methods and tools on language acquisition, and more specifically vocabulary acquisition. An analysis of four doctoral dissertations on the acquisition of Turkish as a first language was done for this study. To sum up, these studies examined vocabulary acquisition and how various activities affected a child's first language acquisition. A number of research were carried out, for instance, to find out how parent-child interactions affect language acquisition and how various participant groups pick up particular patterns.

It is important to compile interdisciplinary studies that examine diverse perspectives such as neurological, cognitive and environmental factors by using different keywords in order to evaluate the developments in the field more comprehensively. In particular, studies on the acquisition of agglutinative languages such as Turkish as a first or second language will contribute to universal language acquisition models. The morphological richness of Turkish constitutes an important area for language

acquisition research. Although these features have been examined in some of the dissertations, future studies can be conducted in which Turkish is analysed comparatively with other world languages. Such a focus can contribute to a better understanding of language acquisition through the similarities and differences that Turkish shares with other languages. Furthermore, the results of the doctoral dissertations on language acquisition conducted in Türkiye can provide an important guide for the development of methods used in language teaching and the shaping of educational policies.

The dissertations on the acquisition of Turkish as a second language included in the present study examined various interlanguage transfer factors and teaching methods in this field. Likewise, those on the acquisition of English as a second language revealed the teaching methods affecting the learning process and the role of native language transfer. There was only one study on third language acquisition. Çabuk's (2016) research focusing on the acquisition of English by Turkish-Kurdish bilinguals revealed important findings on interlanguage influence. The findings demonstrated that typologically similar languages facilitate the learning process. These results may contribute to the development of strategies in third language teaching that take into account learners' native and second language structures.

The present study was carried out by compiling and analysing 20 doctoral dissertations published in Türkiye between 2000 and 2024, which are provided open access by YÖK National Thesis Centre. The process of language acquisition is influenced by different factors and it is therefore a very comprehensive area of research. To illustrate, it is possible to focus merely on the acquisition of a specific language such as Turkish as L1, or the acquisition of certain grammatical structures and vocabulary acquisition, first or second language acquisition processes, sign language acquisition, the environment in which the language is learnt, cognitive or emotional factors, the effect of teaching methods, age factor, etc. Due to the broad nature of the research topic, only some studies conducted in Türkiye on first and second language acquisition processes are discussed in this study. The keywords used were limited to 'language acquisition', 'language' AND 'acquisition', 'dil edinimi', and 'dil' AND 'edinimi' in Turkish and English in order to focus on studies directly related to language acquisition. However, there are more studies on language acquisition that can be accessed by using different keywords, as well. For instance, dissertations written in a language other than Turkish and English and studies on language acquisition conducted before 2000 were excluded from the present study. Further research through the YÖK National Thesis Centre with other keywords, for instance, 'language development' results in 107 doctoral dissertations between 2000 and 2024, but only 18 of them are in the subject areas of Speech and Language Therapy or Linguistics. Nevertheless, some of

these are related to inventory development (e.g. Kaçar-Kütükçü, 2021; Yılmaz-Çiftçi, 2022). When searched in English with the keyword 'language development', only 1 doctoral thesis was found between 2000 and 2024, yet the study addressed the development of motor skills rather than language acquisition, and the topic of language development was only mentioned roughly (Kobal, 2000). Additionally, the full text of the dissertation was not accessed since it was not authorised to be published on the database.

To put in a nutshell, the variety of data to be analysed with different keywords related to language acquisition can be increased. The present study aimed to provide a picture of the general trend of doctoral dissertations on language acquisition published in Türkiye, but future studies might provide a comprehensive evaluation under a specific title by considering certain keywords and topics together (e.g. age and second language acquisition, sign language acquisition, or more specifically the acquisition of English relative clauses).

Author Contributions : The author is responsible for all the titles in this manuscript.

Funding : If financial support was received for the study, it should be mentioned under this section. If no funding was received, this should also be specified.

Conflict of Interest : Any potential conflicts of interest related to the study should be disclosed in this section.

Data Availability : The data is presented in the appendix. Further information is available upon request.

Appendices : The appendix presents the data included in the present study

References

- Aburidi, O. (2022). *Acquisition of Arabic as a second language for non-native speakers in the view of neurolinguistics and psycholinguistics*. [Doctoral dissertation, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University]. YÖK Tez Merkezi.
- Akgül, O. (2023). *The use of cartoons in the acquisition and development of language skills and intellectual skills in the text processing process of the Turkish lesson*. [Doctoral dissertation, Erciyes University]. YÖK Tez Merkezi.
- Altunkol, E. (2011). *Acquisition of causative/inchoative transitivity alternations by Turkish learners*. [Doctoral dissertation, Çukurova University]. YÖK Tez Merkezi.
- Antón-Méndez, I., Ellis, E.M., Conventry, W., Byrne, B., & van Dal, V. H. P. (2015). Markers of success: A study of twins' instructed second language acquisition. *Learning and Individual Differences*, 42, 44-52. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.08.012>
- Ateş, A. (2016). *The impact of Gass's second language acquisition model for developing vocabulary in Turkish teaching as a second language*. [Doctoral dissertation, İnönü University]. YÖK Tez Merkezi.
- Banaruee, H., Khatin-Zadeh, O., & Farsani, D. (2022). The challenge of psychological processes in language acquisition: A systematic review. *Cogent Arts & Humanities*, 10(1). <https://doi.org/10.1080/23311983.2022.2157961>
- Behrens, H. (2009). Usage-based and emergentist approaches to language acquisition. *Linguistics*, 47 (2), 383-411. <https://doi.org/10.1515/LING.2009.014>
- Berman, R. A. (1993). Marked of verb transitivity by Hebrew-speaking children. *Journal of Child Language*, 20 (3), 641-669. <https://doi.org/10.1017/S0305000900008527>
- Biçki, A. (2012). *Acquisition of English collocations by adult Turkish L2 learners*. [Doctoral dissertation, Çukurova University]. YÖK Tez Merkezi.
- Brooks, P.J., Tomasello, M., Dodson, K., & Lewis, L.B. (1999). Young children's overgeneralizations with fixed transitivity verbs. *Child Development*, 70 (6), 1325-1337. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00097>
- Bylund, E., Hyltenstam, K., & Abrahamsson, N. (2021). Age of acquisition – not bilingualism – is the primary determinant of less than native-like L2 ultimate attainment. *Bilingualism: Language and Cognition*, 24(1), 18-30. <https://doi.org/10.1017/S1366728920000188>
- Caffara, S., Molinaro, N., Davidson, D., & Carreiras, M. (2015). Second language syntactic processing revealed through event-related potentials: An empirical review. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 51, 31-47. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2015.01.010>
- Çabuk, S. (2016). *An experimental study on acquisition of prepositions in English as a third language*. [Doctoral dissertation, Middle East Technical University]. YÖK Tez Merkezi.
- De Carli, F., Dessi, B., Mariani, M., Girtler, N., Greco, A., Rodriguez, G., Salmon, L., & Morelli, M. (2015). Language use affects proficiency in Italian-Spanish bilinguals irrespective of age of second language acquisition. *Bilingualism: Language and Cognition*, 18 (2), 324- 339. <https://doi.org/10.1017/S1366728914000054>
- DeKeyser, R. M. (2005). What makes learning second-language grammar difficult? A review of issues. *Language Learning*, 55(Suppl1) 1-25. <https://doi.org/10.1111/j.0023-8333.2005.00294.x>
- Dodson, K., & Tomasello, M. (1998). Acquiring the transitive construction in English: The role of animacy and pronouns. *Journal of Child Language*, 25, 605-622. <https://doi.org/10.1017/S0305000998003535>
- Efeoğlu, G. (2018). *Second language acquisition of nominal inflection in Turkish*. [Doctoral dissertation, Boğaziçi University]. YÖK Tez Merkezi.
- Elman, J. (1993). Learning and development in neural networks: The importance of starting small. *Cognition*, 48, 71-99. [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(93\)90058-4](https://doi.org/10.1016/0010-0277(93)90058-4)
- Ergin, B. (2015). *The research on children's development of visual perception and language acquisition in terms of the behaviours of explanatory reasoning and acquaintance stimulation the mothers superexpose on their children*. [Doctoral dissertation, Selçuk University]. YÖK Tez Merkezi.
- Erol, H. F. (2014). *Vocabulary acquisition at basic level in teaching Turkish as a foreign language*. [Doctoral dissertation, Istanbul University]. YÖK Tez Merkezi.
- Friederici, A. D. (2012). Neurophysiological preconditions of syntax acquisition. *Psychological Research*, 76, 204-211. <https://doi.org/10.1007/s00426-011-0357-0>
- Friedmann, N., & Rusou, D. (2015). Critical period for first language: The crucial role of language input during the first year of life. *Current Opinion in Neurobiology*, 35, 27-34. <https://doi.org/10.1016/j.conb.2015.06.003>
- Güngör, M. A. (2022). *The pragmatic analysis of speech act competences in second language acquisition*. [Doctoral dissertation, Ankara University]. YÖK Tez Merkezi.
- Gür, C. (2018). *The effects of late language acquisition on the development of narrative skills*. [Doctoral dissertation, Atatürk University]. YÖK Tez Merkezi.
- Hopp, H. (2015). Individual differences in the second language processing of object-subject ambiguities. *Applied Psycholinguistics*, 36, 129-174. <https://doi.org/10.1017/S0142716413000180>
- Hummel, K. M. (2021). *Introducing second language acquisition: Perspectives and practices*. Wiley Blackwell.
- Huttenlocher, J., Vasilyeva, M., Cymerman, E., & Levine, S. (2002). Language input and child syntax. *Cognitive Psychology*, 45, 337-374. [https://doi.org/10.1016/S0010-0285\(02\)00500-5](https://doi.org/10.1016/S0010-0285(02)00500-5)
- Kaçar-Kütükcü, D. (2021). *LITMUS Türkçe cümle tekrarı testinin geçerlik güvenirlik çalışması*. [Doctoral dissertation, Anadolu University]. YÖK Tez Merkezi.
- Karaata, C. (2005). *Suggested course materials for 'language acquisition' course in ELT departments*. [Doctoral dissertation, Hacettepe University]. YÖK Tez Merkezi.

- Keklik, S. (2009). *Language acquisition of children up to eleven years old*. [Doctoral dissertation, Marmara University]. YÖK Tez Merkezi.
- Kırkıcı, B., & Clahsen, H. (2013). Inflection and derivation in native and non-native language processing: Masked priming experiments on Turkish. *Bilingualism: Language and Cognition*, 16 (4), 776-791. <https://doi.org/10.1017/S1366728912000648>
- Kobal, G. (2000). *Erken eğitim programına devam eden down sendromlu bebeklere verilen motor beceri eğitiminin büyük kas gelişimlerine etkisinin incelenmesi..* [Doctoral dissertation, Ankara University]. YÖK Tez Merkezi.
- Kotz, S. A. (2009). A critical review of ERP and fMRI evidence on L2 syntactic processing. *Brain and Language*, 109, 68-74. <https://doi.org/10.1016/j.bandl.2008.06.002>
- Kutlay, N. (2017). *The processing of morphology in adult second language acquisition*. [Doctoral dissertation, Boğaziçi University]. YÖK Tez Merkezi.
- Li, S., Hiver, P., & Papi, M. (Eds.). (2022). *The Routledge handbook of second language acquisition and individual differences*. Routledge.
- Lidz, J., Waxman, S., & Freedman, J. (2003). What infants know about syntax but couldn't have learned: Experimental evidence for syntactic structure at 18 months. *Cognition*, 89, B65-B73. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(03\)00116-1](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(03)00116-1)
- Lieven, E., Pine, J., & Baldwin, G. (1997). Lexically-based learning and early grammatical development. *Journal of Child Language*, 24, 187-220. <https://doi.org/10.1017/S0305000996002930>
- Muñoz, C. (2010). On how age affects foreign language learning. *Advanced in Research on Language Acquisition and Teaching: Selected Papers*, 39-49. <https://www.enl.auth.gr/gala/14th/Papers/Invited%20Speakers/Munoz.pdf>
- Okuy, Ö. (2015). *Impact of the story method on children's receptive and expressive language of and their scientific vocabulary acquisition*. [Doctoral dissertation, Gazi University]. YÖK Tez Merkezi.
- Perani, D., Abutalebi, J., Paulesu, E., Brambati, S., Scifo, P., Cappa, S. F., & Fazio, F. (2003). The role of age of acquisition and language usage in early, high-proficient bilinguals: An fMRI study during verbal fluency. *Human Brain Mapping*, 19, 170-182. <https://doi.org/10.1002/hbm.10110>
- Perfors, A., Tenenbaum, J. B., & Regier, T. (2006). Poverty of stimulus? A rational approach. In the Proceedings of the 2006 Cognitive Science conference. <https://lclab.berkeley.edu/papers/perfors-et-al06.pdf>
- Pizutto, E., & Caselli, C. (1994). The acquisition of Italian verb morphology in a cross-linguistic perspective. In Y. Levy (Ed.), *Other children, other languages: Issues in the theory of language acquisition* (137-188). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Rossi, S., Gugler, M. F., Hahne, A., & Friederici, A. D. (2006). The impact of proficiency on syntactic second-language processing of German and Italian: Evidence from event-related potentials. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 18, 2030-2048. <https://doi.org/10.1162/jocn.2006.18.12.2030>
- Rubino, R., & Pine, J. (1998). Subject-verb agreement in Brazilian Portuguese: What low error rates hide. *Journal of Child Language*, 25, 35-60. <https://doi.org/10.1017/S0305000997003310>
- Saran, M. (2009). *Exploring the use of mobile phones for supporting English language learners' vocabulary acquisition*. [Doctoral dissertation, Middle East Technical University]. YÖK Tez Merkezi.
- St. Clair, M. C., Monaghan, P., & Christiansen, M. H. (2010). Learning grammatical categories from distributional cues: Flexible frames for language acquisition. *Cognition*, 116, 341-360. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2010.05.012>
- Tanyer, S. (2022). *Acquisition of English psych verbs by Turkish-speaking undergraduate EFL learners*. [Doctoral dissertation, Anadolu University]. YÖK Tez Merkezi.
- Tochon, F. V. (2009). The key to global understanding: World languages education - Why schools need to adapt. *Review of Educational Research*, 79 (2), 650-681. <https://doi.org/10.3102/0034654308325898>
- Tokowicz, N., & MacWhinney, B. (2005). Implicit and explicit measures of sensitivity to violations in second language grammar: An event-related potential investigation. *Studies in Second Language Acquisition*, 27(2), 173-204. <https://doi.org/10.1017/S0272263105050102>
- Tomasello, M., Akhtar, N., Dodson, K., & Rekau, L. (1997). Differential productivity in young children's use of nouns and verbs. *Journal of Child Language*, 24, 373-387. <https://doi.org/10.1017/S0305000997003085>
- Tomasello, M. (2000a). Do young children have adult syntactic competence? *Cognition*, 74, 209-253. [https://doi.org/10.1016/S0010-0277\(99\)00069-4](https://doi.org/10.1016/S0010-0277(99)00069-4)
- Tomasello, M. (2000b). First steps toward a usage-theory of language acquisition. *Cognitive Linguistics*, 11(1/2), 61-82. <https://doi.org/10.1515/cogl.2001.012>
- Uslu, B. (2017). *The study of the effects of life-focused foreign language acquisition program on 50-74 old Turkish children's English learning*. [Doctoral dissertation, Selçuk University]. YÖK Tez Merkezi.
- Wartenburger, I., Heekeren, H. R., Abutalebi, J., Cappa, S. F., Villringer, A., & Perani, D. (2003). Early setting of grammatical processing in the bilingual brain. *Neuron*, 37, 159-170. [https://doi.org/10.1016/S0896-6273\(02\)01150-9](https://doi.org/10.1016/S0896-6273(02)01150-9)
- Yavuz, N. (2012). *Acquisition of scrambling in Turkish and Japanese as a second language*. [Doctoral dissertation, Ankara University]. YÖK Tez Merkezi.
- Yazıcı, Z. G. (2007). *The effect of language focused-preschool education program on Turkish acquisition of bilingual children speaking Turkish as the first and second language*. [Doctoral dissertation, Gazi University]. YÖK Tez Merkezi.
- Yılmaz-Çiftçi, N. (2022). *Diller arası sözcük bilgisi testi Türkçe (CLT-TR): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. [Doctoral dissertation, Anadolu University]. YÖK Tez Merkezi.
- Zenci, S. (2015). *Overt and null pronouns in the acquisition of Turkish as a second language*. [Doctoral dissertation, Ankara University]. YÖK Tez Merkezi.

EK: Table of Analysis

No	Reference	Research focus	Language	Participant / Material	Data collection
1	Karaata (2005)	Material development for language acquisition course at ELT departments	English (L2)	10 instructors	Questionnaire; Syllabus and material development
2	Yazıcı (2007)	Effect of language-focused preschool on Turkish acquisition	Turkish (L1 and L2)	57 bilingual children at the age of 5-6 (30 speaking Turkish as L1 and 27 speaking Turkish as L2)	Pre-test/post-test, follow-up test quasi experimental design; language focused preschool education program (treatment); Gazi Evaluation Tool of Early Childhood Development, Average Pronunciation Length, Descoedres Dictionary Test, and Peabody Picture Vocabulary Test
3	Saran (2009)	Effect of mobile phones on vocabulary acquisition	English (L2)	165 Students at an English prep school of an English medium university	Pre-test/post-test, follow-up test quasi experimental design; use of mobile, web and printed modes (treatment); post-study semi structured interviews with students; an open-ended questionnaire
4	Keklik (2009)	Word frequency and remembrance level	Turkish (L1)	690 students at the age of 6-8-10-11	Making a list of most frequent words; Vocabulary test
5	Altunkol (2011)	Acquisition of English causative / inchoative transitivity alternations	English (L2)	53 second-year students at ELT department	Pre-test / post-test, follow-up test quasi experimental design; explicit instruction on causative / inchoative transitivity (treatment) alternations
6	Bıçkı (2012)	Acquisition of English verb-noun collocations	English (L2)	Essays of students at ELT department	Analysis of errors over 177 essays
7	Yavuz (2012)	Acquisition of scrambling in L2	Turkish (L1 and L2), Japanese (L1 and L2) and English (L1)	51 students at Japanese language department in Ankara; 42 students at Turkish language department in Tokyo; 15 English speaking students learning Turkish in Ankara. 6 Japanese and 7 Turkish in the control group	Comprehension test; production test; metalinguistic test
8	Erol (2014)	Vocabulary acquisition in Turkish as a foreign language	Turkish (L2)	Analysis of vocabulary in course books; Word frequency dictionary of written Turkish	Analysis of vocabulary in course books; making a list of 1000 most frequently used words
9	Zenci (2015)	Acquisition of overt and null pronouns in L2 Turkish	Turkish (L2)	103 students learning Turkish as L2	Written interpretation test; Sentence-picture matching test
10	Okyay (2015)	Effect of story method on vocabulary acquisition of children	Turkish (L1)	52 children of 48-72 months	Pre-test / post-test, follow-up test quasi-experimental design; Expressive and receptive language test in Turkish; Scientific vocabulary acquisition assessment form; Teacher observation form; Teacher interview form; Family interview form
11	Ergin (2015)	Effect of mothers' use of explanatory reasoning and cognitive stimulation behaviours on children's receptive	Turkish (L1)	425 children of 5-6 years old and their mothers	British picture vocabulary scale III; Frosting developmental test of visual perception; Child raising behaviours scale

12	Ateş (2016)	language and visual perception skills Effect of Gass's Second Language Acquisition model on vocabulary acquisition in Turkish as L2	Turkish (L2)	28 students learning Turkish as L2	Pre-test / post-test, follow-up test quasi experimental design (Vocabulary knowledge test); teaching 133 target words / phrases using Gass's model (treatment); Semi-structured interviews
13	Çabuk (2016)	Acquisition of preposition in English as L3	Turkish-Kurdish bilinguals, Turkish (L1) English (L3)	67 high school students	2 offline picture description; An online self-paced reading task
14	Kutlay (2017)	Processing of inflectional and derivational morphology in L1 and L2 Turkish	Turkish (L1) and (L2)	72 Turkish L1 speakers, 72 Turkish L2 learners	2 masked priming experiments
15	Uslu (2017)	Effect of life focused foreign language acquisition program on Turkish children's learning English as L2	English (L2)	80 children of 50-74 months old	Pre-test/Post-test, follow-up test quasi-experimental design; Life-focused foreign language acquisition program (treatment); Semi structured interviews
16	Efeoğlu (2018)	Acquisition of Turkish nominal inflectional morphemes	Turkish (L2)	90 students (72 Turkish L2 learners, 18 Turkish L1 speakers)	Timed oral production task; Written forced elicitation task; Cloze test to measure Turkish L2 proficiency level
17	Güngör (2022)	Pragmatic analysis of speech act competences in L2 acquisition	English (L2)	63 students, 6 academic staff (Part 1); 367, 321, 99 and 90 students respectively (Part 2)	Document scanning; Classroom observation; Interview with academic staff; Speech act test, Politeness test; Utterance conformity test
18	Aburidi (2022)	Acquisition of Arabic as L2 in the view of neurolinguistics and psycholinguistics	Arabic (L2)	A collection of relevant studies	Review of relevant studies
19	Tanyer (2022)	Acquisition of English psych verbs by Turkish learners of English as L2	English (L2)	239 students at ELT department	Quick placement test, Written production task; Acceptability judgement task; Picture identification task
20	Akgül (2023)	Developing linguistics and intellectual skills through cartoon-based activities in Turkish lessons	Turkish (L1)	23 students at the 7 th grade level, 8 action plans prepared by the researcher	Action research design; researcher diaries, student diaries, documents, observation forms, and interview forms